

Jogszabályok

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

(...)

I. fejezet

Bevezető rendelkezések

5. A személyiségi jogok védelme

9. § (1) A munkavállaló és a munkáltató személyiségi jogainak védelmére, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42-54. §-át kell alkalmazni azzal, hogy a Ptk. 2:52. § (2) és (3) bekezdése, valamint 2:53. §-a alkalmazásakor e törvény kártérítési felelősségre vonatkozó szabályai az irányadók.

(2) A munkavállaló személyiségi joga akkor korlátozható, ha a korlátozás a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükséges és a cél elérésével arányos. A személyiségi jog korlátozásának módjáról,

feltételeiről és várható tartamáról a munkavállalót előzetesen tájékoztatni kell.

(3) A munkavállaló a személyiségi jogáról általános jelleggel előre nem mondhat le. A munkavállaló személyiségi jogáról rendelkező jognyilatkozatot érvényesen csak írásban tehet.

(...)

III. fejezet

A jognyilatkozatok megtételének módja

21. A polgári jogi szabályok alkalmazása

31. § A jognyilatkozatra egyebekben, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a Ptk. 6:4. § és 6:5. §, 6:8. §, 6:11. §, 6:13. §, 6:15-17. §, 6:26. § és 6:27. §, 6:42. §, 6:46-56. §, 6:62. §, 6:63. § (1)-(3) bekezdése, 6:64-70. §, 6:73. §, 6:77. § és 6:78. §, 6:80. § és 6:81. §, 6:86. § és 6:87. §, 6:102. §, 6:107. §, 6:116-119. §, 6:193-201. §, 6:203-207. §, 6:587. § szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(...)

VIII. fejezet

A munkaszerződés teljesítése

33. Jogkövetkezmények a munkavállaló vétkes kötelezettségszegésért

56. § (1) A munkaviszonyból származó kötelezettség vétkes megszegése esetére kollektív szerződés vagy - ha a munkáltató vagy a munkavállaló nem áll kollektív szerződés hatálya alatt - munkaszerződés a kötelezettségszegés súlyával arányos hátrányos jogkövetkezményeket állapíthat meg.

(2) Hátrányos jogkövetkezményként csak olyan, a munkaviszonnyal összefüggő, annak feltételeit határozott időre módosító hátrány állapítható meg, amely a munkavállaló személyiségi jogát és emberi méltóságát nem sérti. A vagyoni hátrányt megállapító jogkövetkezmény összességében nem haladhatja meg a munkavállaló - a jogkövetkezmény megállapításakor irányadó - egyhavi alapbére összegét.

(3) A hátrányos jogkövetkezmény alkalmazása során a 78. § (2) bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

(4) Hátrányos jogkövetkezmény nem állapítható meg olyan kötelezettségszegés miatt, amelyet a munkáltató a munkaviszony megszüntetésének indokaként is megjelöl.

(5) A hátrányos jogkövetkezésménnyel járó intézkedést írásba kell foglalni és indokolni kell.

(...)

XII. fejezet

A munka díjazása

70. A munkabér védelme

161. § (1) A munkabérből való levonásnak jogszabály vagy - a levonásmentes munkabérrészig - végrehajtható határozat alapján van helye.

(2) A munkáltató követelését a munkabérből levonhatja

a) a munkavállaló hozzájárulása alapján a levonásmentes munkabérrészig, vagy

b) ha az előlegnyújtásból ered.

(3) Tilos az olyan bérlevonás, amely a munkáltató, annak képviselője vagy közvetítő személy javára szolgál annak ellenértékéeként, hogy a munkavállaló munkaviszonyt létesítsen, vagy azt megtartsa.

162. § A levonásmentes munkabérrel szemben beszámításnak helye nincs.

(...)

XIII. fejezet

A munkáltató kártérítési felelőssége

72. Felelősség az okozott kárért

166. § (1) A munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt.

(2) Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy

a) a kárt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa, vagy

b) a kárt kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

(3) A munkavállaló 53. §-ban foglaltak szerinti más munkáltatónál történő foglalkoztatása esetén a munkáltatók egyetemlegesen felelnek.

167. § (1) A munkáltató a munkavállaló teljes kárát köteles megtéríteni. Nem kell megtéríteni azt a kárt, amellyel kapcsolatban bizonyítja, hogy bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható.

(2) Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a munkavállaló kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

(3) A bíróság a munkáltatót rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a kártérítés alól részben mentesítheti. Ennek során különösen a felek vagyoni helyzetét, a jogsértés súlyát, a kártérítés teljesítésének következményeit értékeli.

168. § (1) A munkáltatót a 166-167. §-ban foglaltak szerint terheli a felelősség a munkavállaló munkahelyre bevitt tárgyaiban, dolgaiban bekövetkezett károkért.

(2) A munkáltató előírhatja a munkahelyre bevitt dolgok megőrzőben való elhelyezését vagy a bevitel bejelentését. A munkába járáshoz vagy a munkavégzéshez nem szükséges dolgok csak a munkáltató engedélyével vihetők be. E szabályok megsértése esetén a munkáltató a bekövetkezett kárért csak szándékos károkozása esetén felel.

73. A kártérítés mértéke és módja

169. § (1) A munkaviszony körében az elmaradt jövedelem megállapításánál az elmaradt munkabért és annak a rendszeres juttatásnak a pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyre a munkavállaló a munkaviszony alapján a

munkabéren felül jogosult, feltéve, ha azt a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette.

(2) A munkaviszonyon kívül elmaradt jövedelemként a sérelem folytán elmaradt egyéb rendszeres, jogszerűen megszerzett jövedelmet kell megtéríteni.

(3) Meg kell téríteni azt a kárt is, amelyet a munkavállaló a sérelemből eredő jelentős fogyatékosága ellenére, rendkívüli munkateljesítménnyel hárít el.

(4) Nem kell megtéríteni azon juttatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén kapott összeget.

170. § (1) A természetbeni juttatások értékét, valamint a dologi kár összegét a kártérítés megállapításakor érvényes fogyasztói ár alapján kell meghatározni.

(2) A dologi kár összegét az avulás figyelembevételével kell kiszámítani. Kárként a javítási költséget kell figyelembe venni, ha a dologban okozott kár az értékcsökkenés nélkül kijavítható.

171. § (1) A munkáltató köteles megtéríteni a munkavállaló hozzátartozójának a károkozással összefüggésben felmerült kárát is.

(2) Az eltartott hozzátartozó, ha a károkozással összefüggésben a munkavállaló meghal, az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően olyan összegű tartást pótló kártérítést is igényelhet, amely szükségletének - a tényleges vagy az elvárhatóan elérhető munkabérét, jövedelmét is figyelembe véve - a sérelem előtti színvonalon való kielégítését biztosítja.

172. § (1) A kártérítés összegének számításánál le kell vonni

a) a társadalombiztosítás vagy az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár által nyújtott ellátást,

b) amit a jogosult megkeresett vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna,

c) amihez a jogosult a megrongálódott dolog hasznosításával hozzájutott,

d) amihez jogosult a károkozás folytán megtakarított kiadások eredményeként jutott hozzá.

(2) A kártérítés alapjául szolgáló jövedelem meghatározásánál a jövedelmet - a jogosultat a társadalombiztosítási szabályok szerint terhelő - járulékkal csökkentett összegben kell figyelembe venni.

173. § (1) Kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani, ha a kártérítés a munkavállaló vagy vele szemben tartásra jogosult

hozzátartozója tartását vagy tartásának kiegészítését szolgálja.

(2) A munkáltató olyan összegű általános kártérítés megfizetésére köteles, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas, ha a kár vagy egy részének mértéke pontosan nem számítható ki. Általános kártérítés járadékként is megállapítható.

174. § (1) A károsult, a munkáltató vagy felelősségbiztosítás alapján nyújtott kártérítés esetén a biztosító, ha a kártérítés megállapítása után a körülményekben lényeges változás következik be, a megállapított kártérítés módosítását kérheti.

(2) A fiatal munkavállaló részére megállapított kártérítés összegét a tizennyolcadik életévének betöltésekor vagy a szakképzettség elnyerése érdekében végzett tanulmányai befejezését követő egy év elteltékor felül kell vizsgálni és az azt követő időre a részére járó kártérítést a munkaképességében vagy a képzettségében bekövetkezett változásnak megfelelően kell megállapítani.

(3) A kártérítés módosításának alapjául szolgáló munkabérváltozás mértékének meghatározásánál a munkáltatónak a károsultat a sérelem bekövetkezésekor foglalkoztató szervezeti egységénél, a károsulttal azonos

munkakört betöltő munkavállalók ténylegesen megvalósult átlagos, éves munkabérváltozás mértéke az irányadó. Azonos munkakört betöltő munkavállalók hiányában a módosítás alapjaként a szervezeti egységnél megvalósult átlagos éves munkabérváltozást kell figyelembe venni.

(4) A (3) bekezdés szerinti szervezeti egység megszűnése esetén a kártérítés módosításánál a munkáltatónál a károsulttal azonos munkakört betöltő munkavállalók, ilyen munkavállalók hiányában pedig a munkáltatónál ténylegesen megvalósult átlagos éves munkabér-változás mértéke az irányadó.

175. § (1) Az elévülés szempontjából önállónak kell tekinteni

a) az elmaradt jövedelem és a táppénz,

b) az elmaradt jövedelem és a sérelem folytán csökkent kereset,

c) az elmaradt jövedelem és a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás

különbözetének megtérítése iránti igényt.

(2) Az elévülési időt, ha a sérelemmel összefüggésben több és egymástól eltérő időpontban esedékes újabb elkülönülő

kárigény származik, egymástól függetlenül, az egyes igények esedékessé válásától kezdődően, külön-külön kell számítani.

(3) Az elévülési idő az (1) bekezdésben foglalt megkülönböztetéssel

a) a táppénz első fizetésének napjától,

b) attól az időponttól, amikor a sérelem folytán bekövetkezett munkaképesség-csökkenés, egészségkárosodás első alkalommal vezetett jövedelemkiesésben megmutatkozó károsodásra,

c) a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás folyósításának időpontjától kezdődik.

176. § (1) A munkáltató és a biztosító a szükséghez képest a munkavállalótól vagy hozzátartozójától a munkavégzésből származó jövedelméről, jövedelmi viszonyairól évente igazolást kérhet.

(2) A munkáltató a károsultat tizenöt napon belül értesíti, ha a kártérítés módosítására alapul szolgáló munkabérváltozás történt.

74. A polgári jogi szabályok alkalmazása

177. § A kár megtérítésére egyebekben a Ptk. 6:518-534. §-a szabályait kell alkalmazni.

75. Eltérő megállapodás

178. § Kollektív szerződés e fejezet rendelkezéseitől csak a munkavállaló javára térhet el.

(...)

XIV. fejezet

A munkavállaló kártérítési felelőssége

76. A felelősség általános szabályai

179. § (1) A munkavállaló a munkaviszonyból származó kötelezettségének megszegésével okozott kárt köteles megtéríteni, ha nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feltételek fennállását, a kárt, valamint az okozati összefüggést a munkáltatónak kell bizonyítania.

(3) A kártérítés mértéke nem haladhatja meg a munkavállaló négyhavi távolléti díjának összegét. Szándékos vagy súlyosan gondatlan károkozás esetén a teljes kárt kell megtéríteni.

(4) Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előrelátható, vagy amelyet a

munkáltató vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a munkáltató kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

(5) A kár megtérítésére a 177. §-ban foglalt rendelkezést kell alkalmazni.

77. A megőrzési felelősség

180. § (1) A munkavállaló köteles megtéríteni a kárt a megőrzésre átadott, visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel átvett olyan dologban bekövetkezett hiány esetén, amelyeket állandóan őrizetben tart, kizárólagosan használ vagy kezel.

(2) Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiányt részéről elháríthatatlan ok idézte elő.

(3) A munkavállaló az (1) bekezdés szerinti kárt akkor köteles megtéríteni, ha a dolgot jegyzék vagy elismervény alapján, aláírásával igazoltan vette át. A dolog több munkavállaló részére, megőrzés céljából történő átadásánál a jegyzéket vagy elismervényt valamennyi átvevő munkavállalónak alá kell írnia. A munkavállaló meghatalmazhatja az átvevőt, hogy a dolgot helyette és nevében átvegye.

(4) A pénztárost, a pénzkezelőt vagy értékezelőt a (3) bekezdésben foglaltak szerinti jegyzék vagy elismervény

nélkül is terheli a felelősség az általa kezelt pénz, értékpapír és egyéb értéktárgy tekintetében.

(5) A munkáltató bizonyítja az (1) és a (3) bekezdésben meghatározott feltételek meglétét és a kárt.

(6) Ha a megőrzésre átadott dologban megrongálódása folytán keletkezett kár, a munkavállaló mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

78. Több munkavállaló együttes felelőssége

181. § (1) A kárt a munkavállalók vétkességük arányában, ha ez nem állapítható meg, közrehatásuk arányában viselik.

(2) A kárt a munkavállalók egyenlő arányban viselik, ha a vétkesség vagy a közrehatás arányát nem lehet megállapítani.

(3) A több munkavállalónak megőrzésre átadott dologban bekövetkezett hiányért a munkavállalók munkabérük arányában felelnek.

(4) Egyetemleges kötelezésnek van helye, ha a kárt többen szándékosan okozták.

79. Felelősség a leltárhiányért

182. § (1) A leltárhiányért a munkavállaló vétkességére tekintet nélkül felel.

(2) A leltárhiányért való felelősség feltétele

a) a leltáridőszakra vonatkozó leltárfelelősségi megállapodás megkötése,

b) a leltári készlet szabályszerű átadása és átvétele,

c) a leltárhiánynak a leltározási rend szerint lebonyolított, a teljes leltári készletet érintő leltárfelvétel alapján történő megállapítása, továbbá

d) legalább a leltáridőszak felében az adott munkahelyen történő munkavégzés.

(3) Ha a leltári készletet a leltárhiányért nem felelős munkavállaló is kezeli, a felelősség további feltétele, hogy a leltárhiányért felelős munkavállaló az adott munkakörben vagy munkahelyen történő foglalkoztatáshoz írásban hozzájáruljon.

183. § (1) A leltárhiány az értékesítésre, forgalmazásra vagy kezelésre szabályszerűen átadott és átvett anyagban, áruban (leltári készlet) ismeretlen okból keletkezett, a természetes mennyiségi csökkenés és a kezeléssel járó veszteség mértékét (a továbbiakban együtt: forgalmazási veszteség) meghaladó hiány.

(2) A leltáridőszak a két egymást követő leltározás közötti tartam.

184. § (1) A leltárfelelősségi megállapodást írásba kell foglalni.

(2) A megállapodásban meg kell határozni a leltári készletnek azt a körét, amelyért a munkavállaló felelősséggel tartozik.

(3) Csoportos leltárfelelősségi megállapodás is köthető, ha a leltári készletet több munkavállaló kezeli. A megállapodásban meg kell határozni azokat a munkaköröket is, amelyek betöltésének megváltozásakor leltározást kell tartani.

(4) A leltárfelelősségi megállapodás megszűnik, ha a munkavállaló munkakörének megváltozása folytán a leltári készletet már nem kezeli.

(5) A munkavállaló a leltárfelelősségi megállapodást a leltáridőszak utolsó napjára indokolás nélkül írásban felmondhatja. Csoportos leltárfelelősségi megállapodás esetén a felmondás csak a jognyilatkozatot közlő munkavállaló tekintetében szünteti meg a megállapodást.

185. § (1) A munkáltató állapítja meg

a) azoknak az anyagoknak, áruknak a körét, amelyek után az anyag jellegére, méretére, a raktározás vagy a tárolás feltételeire való tekintettel forgalmazási veszteség számolható el,

- b) a forgalmazási veszteség elszámolható mértékét,
- c) a leltári készlet átadásának és átvételének módját és szabályait,
- d) a leltárhiány vagy a leltárfelelősség megállapítására irányuló eljárás rendjét,
- e) a leltári készlet biztonságos megőrzését szolgáló munkáltatói kötelezettségeket.

(2) A munkavállalót az (1) bekezdés szerint meghatározott feltételekről a leltárfelelősségi megállapodás megkötését vagy a leltáridőszak kezdetét megelőzően írásban tájékoztatni kell.

(3) Leltározásnál a munkavállaló vagy akadályoztatása esetén képviselője, csoportos leltárfelelősségnél az eljárási szabályokban meghatározott munkavállalók jelenlétét lehetővé kell tenni. A munkáltató, ha a munkavállaló képviseléről nem gondoskodik, az adott szakmában jártas, érdektelen képviselőt jelöl ki.

(4) A munkavállalóval a leltárelszámolást és annak eredményét ismertetni kell. A munkavállaló az eljárás során észrevételt tehet, a munkavállalót - kivéve, ha szabályszerű értesítés ellenére nem jelent meg - meg kell hallgatni.

186. § (1) A leltári készletet állandóan egyedül kezelő munkavállaló - a leltárfelelősségi megállapodás eltérő rendelkezése hiányában - a leltárhiány teljes összegéért felel.

(2) A munkavállaló legfeljebb hathavi távolléti díja mértékéig felel, ha a leltári készletet a leltárhiányért nem felelős munkavállaló is kezeli.

(3) Csoportos leltárfelelősségi megállapodás esetén a kártérítés mértéke nem haladhatja meg a megállapodást kötött munkavállalók távolléti díjának hathavi együttes összegét. A csoportos leltárfelelősségi megállapodás meghatározhatja a felelősség munkavállalók közötti megosztását is, de egyetemleges felelősség megállapításának nincs helye. A munkavállalók távolléti díjuk arányában felelnek, ha a csoportos leltárfelelősségi megállapodás a felelősség megosztását nem rendezi.

187. § A felelősség vagy a kártérítés mértékének megállapításánál figyelembe kell venni az eset összes körülményeit, így különösen azokat, amelyek a munkavállaló felelősségére kihatnak, vagy amelyek a biztonságos és előírás szerű kezelést befolyásolhatták, ezen belül a biztonságos őrzésre vonatkozó munkáltatói kötelezettségek

teljesítését, továbbá a munkavállaló esetleges távollétének tartamát.

188. § A munkáltató a leltárhiánnyal kapcsolatos kártérítési igényét a leltárfelvétel befejezését követő hatvannapos jogvesztő határidő alatt érvényesítheti. Büntetőeljárás esetén e határidő harminc nap és a bíróság büntetőeljárást befejező jogerős vagy véglegessé vált határozatának, valamint az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság további jogorvoslattal nem támadható eljárást megszüntető határozatának közlését követő napon kezdődik.

80. A munkavállalói biztosíték

189. § (1) A felek írásbeli megállapodása alapján a munkáltató részére biztosítékot ad a munkavállaló, ha

a) munkaköre ellátása során más munkavállalótól vagy harmadik személytől pénzt, más értéket vesz át, vagy részükre ilyen kifizetést, átadást teljesít, vagy

b) az *a)* pontban foglaltak teljesítését közvetlenül ellenőrzi.

(2) A biztosíték összege nem haladhatja meg a munkavállaló egyhavi alapbérének összegét. Az alapbér növekedése miatt a munkáltató nem követelheti a biztosíték összegének kiegészítését.

(3) A munkáltató a biztosítékot legkésőbb az annak átvételét követő munkanapon köteles az általa választott hitelintézetnél vagy pénzügyi vállalkozásnál e célra elkülönített számlán elhelyezni.

(4) A munkáltató a biztosíték jegybanki alapkamattal növelt összegét haladéktalanul köteles a munkavállalónak visszafizetni, ha

a) a munkaköre megváltozásával az (1) bekezdésben foglalt feltétel vagy

b) a munkaviszonya megszűnik.

(5) A biztosíték kizárólag a kártérítési igény kielégítésére a munkabérből való levonás szabályai szerint használható fel.

81. A kártérítés mérséklése

190. § A bíróság a munkavállalót rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a kártérítés alól részben mentesítheti. Ennek során különösen a felek vagyoni helyzetét, a jogsértés súlyát, a kártérítés teljesítésének következményeit értékeli.

82. Eltérő megállapodás

191. § (1) Kollektív szerződés e fejezet rendelkezéseitől - a leltárhiányért való kártérítési felelősség mértékét kivéve - csak a munkavállaló javára térhet el.

(2) Kollektív szerződés rendelkezése alapján, gondatlan károkozás esetén a kártérítés mértéke legfeljebb a munkavállaló nyolchavi távolléti díjának összege.

(...)

XVI. fejezet

A munkaerő-kölcsönzés különös szabályai

99. A kártérítési felelősség

221. § (1) A munkavállaló károkozása vagy személyiségi jog sértése esetén a kölcsönvevő a munkavállalóval szembeni igényét e törvény rendelkezései szerint érvényesítheti.

(2) A kölcsönbeadó és a kölcsönvevő megállapodása alapján az (1) bekezdésben foglalt esetben az alkalmazott károkozásáért való felelősség polgári jogi szabályait kell alkalmazni.

(3) Az alkalmazott károkozásáért való felelősség polgári jogi szabályainak alkalmazásában munkáltatónak - a

kölcsönbeadó és a kölcsönvevő eltérő megállapodása hiányában - a kölcsönvevőt kell tekinteni.

(4) A munkavállalónak a kikölcsönzés során okozott kárért vagy személyiségi jogai megsértéséért a kölcsönvevő és a kölcsönbeadó egyetemlegesen felel.

(...)

XXIII. fejezet

A munkajogi igény érvényesítése

285. § (1) A munkavállaló és a munkáltató a munkaviszonyból vagy az e törvényből származó, a szakszervezet, az üzemi tanács az e törvényből vagy kollektív szerződésből, vagy üzemi megállapodásból származó igényét bíróság előtt érvényesítheti.

(2) A munkáltató - az (1) bekezdéstől eltérően - a munkavállalóval szemben a munkaviszonnyal összefüggő és a kötelező legkisebb munkabér [153. § (1) bekezdés *a*) pont] háromszorosának összegét meg nem haladó igényét fizetési felszólítással is érvényesítheti. A fizetési felszólítást írásba kell foglalni.

(3) A munkáltató mérlegelési jogkörében hozott döntésével szemben igény abban az esetben érvényesíthető, ha a munkáltató a döntésének kialakítására irányadó szabályokat megsértette.

(4) A munkavállaló a 295. §-ban foglaltak alapján a magyarországi foglalkoztatás tartamára fennálló igényét magyar bíróság előtt is érvényesítheti.

286. § (1) A munkajogi igény három év alatt évül el.

(2) A bűncselekménnyel okozott

a) kár megtérítésére vagy

b) személyiségi jogsértéssel összefüggő sérelemdíj megfizetésére

irányuló igény öt év; ha a büntethetőség elévülési ideje ennél hosszabb, ennek megfelelő idő alatt évül el.

(3) Az igény elévülését hivatalból kell figyelembe venni.

(4) Az elévülésre egyebekben a polgári jogi szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a munkavállaló igényének érvényesítésével kapcsolatos elévülési időt a felek nem rövidíthetik le.

287. § (1) A keresetlevelet a munkáltatói jognyilatkozat közlésétől számított harminc napon belül kell előterjeszteni

a) az egyoldalú munkaszerződés-módosítással,

- b)* a munkaviszony megszüntetésének jogellenességével,
- c)* a munkavállaló kötelezettségzegése miatt alkalmazott jogkövetkezménnyel,
- d)* a fizetési felszólítással, továbbá
- e)* a 81. § (2) bekezdésében meghatározottakkal kapcsolatos igény érvényesítése iránt.

(2) A munkavállaló

a) 40. § szerinti felmondásával, vagy

b) 78. § szerinti azonnali hatályú felmondásával

kapcsolatos igény az elévülési időn belül érvényesíthető.

(3) A munkaviszony megszüntetésére vonatkozó megállapodás vagy egyoldalú jognyilatkozat megtámadása esetén a keresetlevelet a megtámadás eredménytelenségének megállapításától számított harminc napon belül lehet előterjeszteni. A megtámadás eredménytelen, ha a másik fél annak közlésétől számított tizenöt napon belül nem válaszol, vagy azt nem fogadja el.

(4) A keresetlevél beadására megállapított határidőt megtartottnak kell tekinteni, ha a keresetlevelet legkésőbb a határidő utolsó napján postára adták. Az igényt érvényesítő igazolással élhet, ha a keresetlevél beadására megállapított

határidőt elmulasztja. Az igény hat hónap elteltével nem érvényesíthető.

(5) A keresetlevél benyújtásának - az (1) bekezdés *c)*-*d)* pontban foglaltakat kivéve - halasztó hatálya nincs.

1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról

(...)

VI. fejezet

A közalkalmazott és a munkáltató kártérítési felelőssége

82. § (1) A magasabb vezető a vezetői tevékenységének keretében gondatlanul okozott kárért teljes mértékben felel.

(2) A magasabb vezető, ha közalkalmazotti jogviszonyát jogellenesen szüntette meg - az Mt. 84. § (1)-(2) bekezdésében foglaltaktól eltérően - hat havi távolléti díjával felel.

83. § (1) A közalkalmazotti jogviszony tekintetében az Mt.-nek a munkáltató és a munkavállaló kártérítési felelősségére

szóló rendelkezései (XIII. és XIV. fejezet) közül a 178. § és a 191. § nem alkalmazható.

(2) A cselekvőképtelen közalkalmazott esetén a 81-82. § nem alkalmazható.

2011. évi CXCV. évi törvény a közszolgálati tisztviselőkről

(...)

V. fejezet

A kormánytisztviselők

Fegyelmi felelősség

155. § (1) Fegyelmi vétséget követ el a kormánytisztviselő, ha kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségét vétkeesen megszegi.

(2) A fegyelmi vétséget elkövető kormánytisztviselővel szemben kiszabható fegyelmi büntetések:

a) a megrovás;

- b)* az előmeneteli rendszerben a várakozási idő meghosszabbítása;
- c)* az előmeneteli rendszerben visszavetés egy fizetési fokozattal;
- d)* az előmeneteli rendszerben visszavetés egy besorolási fokozattal;
- e)* az e törvény szerinti címtől való megfosztás, vezetői munkakörből nem vezetői munkakörbe helyezés;
- f)* hivatalvesztés.

(3) A (2) bekezdés *b)* pontja szerinti meghosszabbítás időtartama legfeljebb 2 év lehet.

(4) A kormánytisztviselő a fegyelmi büntetés hatálya alatt áll
a) a (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott büntetésnél a várakozási idő meghosszabbításának ideje alatt;

b) a (2) bekezdés *c), d)* pontjában meghatározott büntetésnél a visszavetés időpontja szerinti fokozat ismételt eléréséig;

c) a (2) bekezdés *e)* pontjában meghatározott büntetés végrehajtásától számított 2 évig;

d) a (2) bekezdés *f)* pontjában meghatározott büntetésnél 3 évig.

Az időtartam elteltével a fegyelmi büntetést minden nyilvántartásból törölni kell.

(5) A kormánytisztviselő a hatályos fegyelmi büntetéséről a kormányzati szolgálati jogviszony tartama alatt köteles számot adni. Ha a kormányzati szolgálati jogviszony hivatalvesztés miatt szűnt meg, a volt kormánytisztviselő államigazgatási szervnél három évig nem alkalmazható.

155/A. § (1) Fegyelmi vétséget követ el az is, aki a 83/A. § (1) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségét elmulasztja, mulasztása miatt igazolással nem élt, és a munkáltató tudomására jut, hogy a kormánytisztviselő ellen büntetőeljárás indult és a megalapozott gyanú közlése is megtörtént.

(2) A fegyelmi eljárás szabályait azzal kell alkalmazni, hogy a kormánytisztviselő a fegyelmi eljárás megindulásától kezdődően - a (3) bekezdés szerinti felfüggesztés esetén annak időtartama alatt - kérheti azonnali hatályú felmentését. Ebben az esetben végkielégítés nem illeti meg a kormánytisztviselőt.

(3) A munkáltatói jogkör gyakorlója a kormánytisztviselőt a büntetőeljárás idejére állásából felfüggesztheti. A felfüggesztés idejére illetmény jár, a felfüggesztés megszűntetéséig ennek 50%-át vissza kell tartani. A visszatartott összeget a büntetőeljárás lezárását követően ki

kell fizetni, kivéve ha az eljárás eredményeképpen a kormánytisztviselő büntetőjogi felelősségének megállapítására kerül sor.

(4) Az e § szerinti fegyelmi eljárás lefolytatása esetén nincs helye a 83. § (3) bekezdés szerinti etikai eljárás lefolytatásának.

156. § (1) Fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúja esetén - ide nem értve a méltatlanság, illetve a bizalomvesztés miatti felmentést, valamint a hivatásetikai elvek megsértését - a munkáltatói jogkör gyakorlója köteles az eljárást - a (2) bekezdés esetét kivéve - megindítani. Nem lehet fegyelmi eljárást indítani, ha a kötelezettségszegés felfedezése óta három hónap, illetve a fegyelmi vétség elkövetése óta három év eltelt.

(2) A munkáltatói jogkör gyakorlója megrovás fegyelmi büntetést fegyelmi eljárás lefolytatása nélkül is kiszabhat, amennyiben a tényállás megítélése egyszerű és a kötelezettségszegést a kormánytisztviselő elismeri.

(3) Ha a kötelezettségszegés miatt büntető- vagy szabálysértési eljárás indult és az anélkül fejeződött be, hogy megállapították volna a kormánytisztviselő felelősségét, a három hónapos határidőt szabálysértési eljárásban az eljárás

befejezéséről szóló jogerős határozat, illetve büntetőeljárásban a bíróság jogerős vagy véglegessé vált határozatának, valamint az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság további jogorvoslattal nem támadható határozatának államigazgatási szerv részére történő közlésétől, a hároméves határidőt szabálysértési eljárásban az eljárás jogerős befejezésétől, illetve büntetőeljárásban a büntetőeljárásnak a bíróság jogerős ügydöntő határozatával vagy véglegessé vált nem ügydöntő végzésével történő befejezésétől, vagy az ügyészségnek vagy a nyomozó hatóságnak a feltételes ügyészi felfüggesztés vagy közvetítői eljárás céljából történő felfüggesztésről szóló, illetve további jogorvoslattal nem támadható eljárást megszüntető határozata meghozatalától kell számítani.

(4) Külföldön elkövetett kötelezettségszegés esetén a határidőket a belföldre történő visszaérkezéstől kell számítani.

157. § (1) A vizsgálóbiztos javaslatára a munkáltatói jogkör gyakorlója a fegyelmi eljárás alá vont kormánytisztviselőt legfeljebb a fegyelmi határozat kihirdetéséig állásából felfüggesztheti, ha jelenléte a tényállás tisztázását gátolná vagy a kötelezettségszegés súlya és jellege a munkahelytől

való távoltartást indokolja. A hivatalvesztés büntetéssel - az erről szóló határozat jogerőre emelkedéséig - a felfüggesztés együtt jár.

(2) Azonnal meg kell szüntetni a felfüggesztést, ha annak indoka már nem áll fenn.

(3) A felfüggesztés idejére illetmény jár, ennek azonban 50%-át a felfüggesztés megszüntetéséig vissza kell tartani. A teljes illetményt vissza kell tartani a hivatalvesztést kimondó fegyelmi határozat kézbesítésétől kezdve, annak jogerőre emelkedéséig.

(4) A visszatartott összeget a fegyelmi határozat jogerőre emelkedése után ki kell fizetni, kivéve, ha a hivatalvesztést kimondó határozat vált jogerőssé.

158. § (1) Meg kell szüntetni a fegyelmi eljárást, ha

a) annak tartama alatt a kormányzati szolgálati jogviszony megszűnik;

b) a fegyelmi eljárás megindítására az 156. § (1), (3) és (4) bekezdésekben meghatározott határidő után kerül sor;

c) a kormánytisztviselő a terhére rótt fegyelmi vétséget nem követte el, vagy annak elkövetése nem bizonyítható;

d) felelősségre vonást kizáró ok áll fenn.

(2) A fegyelmi eljárás megszüntetéséről az (1) bekezdés *a)* pontja esetén a munkáltatói jogkör gyakorlója, a *b)-d)* pontok esetében a fegyelmi tanács dönt.

159. § (1) A fegyelmi határozatot az ellene benyújtott kereset jogerős elbírálásáig - a hivatalvesztés büntetés kivételével - végrehajtani nem szabad. Ha azonban a kormánytisztviselő a kereset benyújtására nyitva álló határidő eltelte vagy a kereset jogerős elbírálása előtt a kormányzati szolgálati jogviszonyát megszünteti, a határozat azonnal végrehajthatóvá válik.

(2) Ha a kormányzati szolgálati jogviszony a 155. § (2) bekezdés *b)-d)* pontjában meghatározott, jogerősen kiszabott fegyelmi büntetés végrehajtása előtt vagy annak végrehajtása közben megszűnik, a büntetést vagy annak hátralévő időtartamát államigazgatási szervnél kell végrehajtani, feltéve, hogy a kormánytisztviselő a büntetés végrehajthatóságától számított három éven belül ismételt kormányzati szolgálati jogviszonyt létesít.

Kártérítési felelősség

Kormánytisztviselő kártérítési felelőssége

160. § (1) A kormánytisztviselő, ha nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, a kormányzati

szolgálati jogviszonyából eredő kötelezettség megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feltételek fennállását, a kár bekövetkeztét, illetve mértékét, valamint az okozati összefüggést a munkáltatónak kell bizonyítania.

(3) A kártérítés mértéke nem haladhatja meg a kormánytisztviselő négyhavi illetményét vagy a tartósan külföldön foglalkoztatott kormánytisztviselő négyhavi ellátmányát. Szándékos és súlyosan gondatlan károkozás esetén a teljes kárt kell megtéríteni.

(4) Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható, vagy amelyet a munkáltató vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a munkáltató kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

(5) A munkáltató vétkes magatartásának kell különösen tekinteni, ha a kár olyan utasítás teljesítéséből keletkezett, amelynek következményeire az utasított kormánytisztviselő az utasítást adó figyelmét - a 78. § (4) bekezdésében meghatározott módon - előzőleg felhívta.

161. § (1) A kormánytisztviselő vétkességére tekintet nélkül a teljes kárt köteles megtéríteni a visszaszolgáltatási vagy

elszámolási kötelezettséggel átvett olyan dolgokban bekövetkezett hiány esetén, amelyeket állandóan őrizetben tart, kizárólagosan használ vagy kezel.

(2) Mentesül a kormánytisztviselő a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte elő, vagy a munkáltató a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította.

(3) A kormánytisztviselőt az (1) bekezdés szerinti teljes anyagi felelősség csak akkor terheli, ha a dolgot jegyzék vagy elismervény alapján aláírásával igazoltan vette át. A dolog több kormánytisztviselő részére megőrzés céljából történő átadásánál a jegyzéket vagy elismervényt valamennyi átvevő kormánytisztviselőnek alá kell írnia. A kormánytisztviselő meghatalmazhatja az átvevőt, hogy a dolgot helyette és nevében átvegye.

(4) A pénztárost, a pénzkezelőt vagy értékkezelőt a (3) bekezdés szerinti jegyzék vagy elismervény nélkül is terheli a felelősség az általa kezelt pénz, értékpapír és egyéb értéktárgy tekintetében.

(5) Az (1) és (3) bekezdésben meghatározott feltételek meglétét, a kár (hiány) bekövetkeztét, illetve mértékét a munkáltató bizonyítja.

(6) Ha a megőrzésre átadott dologban megrongálódása folytán keletkezett kár, a kormánytisztviselő mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

162. § (1) Leltárhiány a kezelésre szabályszerűen átadott és átvett anyagban, áruban (leltári készletben) ismeretlen okból keletkezett, a természetes mennyiségi csökkenéssel és a kezeléssel járó veszteség mértékét meghaladó hiány. Azon anyagok körét, amelyek után természetes mennyiségi csökkenés, kezeléssel járó veszteség nem számolható el, valamint a csökkenés és a veszteség alsó és felső határát a hivatali szervezet vezetője határozza meg. Egy leltári időszakra a természetes mennyiségi csökkenés, illetve a kezeléssel járó veszteség változó mértékben is megállapítható.

(2) Az a kormánytisztviselő, akinek kinevezési okiratában rögzített munkaköri feladatai közé tartozik a részére szabályszerűen átadott és átvett anyag, áru (leltári készlet) kezelése, a keletkezett leltárhiányért vétkességére való tekintet nélkül felel.

(3) A leltárhiány miatt való felelősséget csak abban az esetben lehet érvényesíteni, ha

a) a kormánytisztviselő kinevezési okirata tartalmazza a leltárhiányért való felelősség megnevezését és mértékét;

b) a leltári készlet szabályszerű átadása és átvétele megtörtént;

c) a leltárhiányt az államigazgatási szerv által meghatározott leltározási rend szerint lebonyolított, a teljes leltári készletet érintő leltárfelvétel során állapítják meg.

(4) Ha a leltárhiányért kinevezési okirata alapján felelős kormánytisztviselő olyan munkakörben, illetve olyan munkahelyen dolgozik, ahol az átvett leltári készletet állandóan egyedül kezeli, a leltárhiány teljes összegéért felel.

(5) A leltárhiányért kinevezési okirata alapján felelős, valamint a leltári készletet kezelő többi kormánytisztviselő a leltárhiányért illetményük arányában felelnek.

(6) Leltározásnál a kormánytisztviselő, illetve akadályoztatása esetén képviselője jelenlétének feltételét biztosítani kell. Ha a kormánytisztviselő a képviselétéről nem gondoskodik, az államigazgatási szerv e feladat ellátására szakmailag alkalmas, érdektelen képviselőt köteles kijelölni.

(7) A kormánytisztviselő a leltárfelvétel során, illetve a leltárfelvétel után a leltározással kapcsolatban észrevételt tehet.

(8)* A leltárhiányért fennálló felelősség megállapítására a 165. §-ban foglaltak az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a felelősséget a leltárfelvétel befejezését követő hatvan napon belül el kell bírálni. Büntetőeljárás esetén e határidő harminc nap és a bíróság büntetőeljárást befejező jogerős vagy véglegessé vált határozatának, vagy az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság további jogorvoslattal nem támadható eljárást megszüntető határozatának a kézbesítését követő nappal kezdődik. A határidő eltelte után a leltárhiányért kinevezési okirata alapján felelős kormánytisztviselőt kártérítésre nem lehet kötelezni.

163. § (1) Ha a kárt többen együttesen okozták, vétkességük arányában, ha ez nem állapítható meg, közrehatásuk arányában viselik. A kárt a kormánytisztviselők egyenlő arányban viselik, ha a vétkesség vagy a közrehatás arányát nem lehet megállapítani.

(2) A megőrzésre átadott dolgokban bekövetkezett hiány esetén a kormánytisztviselők illetményük arányában felelnek.

(3) Amennyiben a kárt többen szándékosan okozták, egyetemleges kötelezésnek van helye.

164. § (1) Kártérítés címén a károkozó kormánytisztviselő köteles megtéríteni

- a) a munkáltató vagyonában beállott értékcsökkenést,
- b) az elmaradt vagyoni előnyt, és
- c) a munkáltatót ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket.

(2)

(3) A kárt pénzben kell megtéríteni, kivéve, ha a körülmények a kár természetben való megtérítését indokolják.

(4) A kár összegének meghatározásánál:

a) a megrongált dolog kijavítására fordított kiadást - ideértve az üzemviteli költséget is - és a kijavítás ellenére még fennmaradó esetleges értékcsökkenés mértékét;

b) ha a dolog megsemmisült vagy használhatatlanná vált, illetve, ha nincs meg, a károkozás időpontjában érvényes fogyasztói árat kell - az avulásra is tekintettel - figyelembe venni.

165. § (1) A kormánytisztviselő kártérítési felelősségének megállapítására a fegyelmi eljárásra kormányrendeletben meghatározott szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy az eljárás megindítására az elévülésre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérően, ha a kormánytisztviselő kormányzati jogviszonya megszűnik, a munkáltató a kormánytisztviselő kártérítési felelősségének megállapítása érdekében közvetlenül bírósághoz fordulhat.

166. § A kormánytisztviselőt rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján bíróság a kártérítés alól részben mentesítheti. Ennek során különösen a károkozó cselekménnyel összefüggő feladatvégrehajtás sürgősségét, valamint egyéb sajátos körülményeit, a felek vagyoni helyzetét, a jogsértés súlyát, a károkozás mértékét, a kártérítés teljesítésének következményeit értékeli.

Államigazgatási szerv kártérítési felelőssége

167. § (1) A munkáltató a kormánytisztviselőnek a kormányzati szolgálati jogviszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékében felel.

(2) Mentesül a munkáltató a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy

a) a kárt ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa, vagy

b) a kárt kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

(3) Nem kell megtéríteni

a) azt a kárt, amellyel kapcsolatban a munkáltató bizonyítja, hogy bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható,

b) a kárnak azt a részét, amelyet a kormánytisztviselő vétkes magatartása idézett elő, vagy amely abból származott, hogy a kormánytisztviselő kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

(4) A kormánytisztviselő bizonyítja, hogy a károkozás a kormányzati szolgálati jogviszonyával okozati összefüggésben következett be.

(5) A kár megtérítésére a 164. § (1)-(3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

(6) A kormánytisztviselő kirendelése, kormányzati érdekből történő kirendelése vagy határozott idejű áthelyezése esetén a munkáltatók felelőssége egyetemleges.

168. § (1) A munkáltatót a 167. § szerint terheli a felelősség a kormánytisztviselő munkahelyre bevitt tárgyaiban, dolgaiban bekövetkezett károkért.

(2) A munkáltató előírhatja a munkahelyre bevitt dolgok megőrzőben való elhelyezését vagy a bevitel bejelentését. A munkába járáshoz vagy a munkavégzéshez nem szükséges dolgok csak a munkáltató engedélyével vihetők be. E szabályok megsértése esetén a munkáltató a bekövetkezett kárért csak szándékos károkozása esetén felel.

169. § (1) A kormányzati szolgálati jogviszony körében az elmaradt jövedelem megállapításánál az elmaradt illetményt és azon rendszeres juttatások pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyekre a kormánytisztviselő a kormányzati szolgálati jogviszony alapján az illetményén felül jogosult, feltéve, ha azokat a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette.

(2) A kormányzati szolgálati jogviszonyon kívül elmaradt jövedelemként a sérelem folytán elmaradt egyéb rendszeres, jogszerűen megszerzett jövedelmet kell megtéríteni.

(3)* Meg kell téríteni azt a kárt is, amelyet a kormánytisztviselő a sérelemből eredő jelentős fogyatékosága ellenére, rendkívüli munkateljesítménnyel hárít el.

(4) Nem kell megtéríteni azon juttatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén kapott összeget.

(5) A természetbeni juttatások értékét, valamint a dologi kár összegét a kártérítés megállapításakor érvényes fogyasztói ár alapján kell meghatározni.

(6) A dologi kár összegét az avulás figyelembevételével kell kiszámítani. Kárként a javítási költséget kell figyelembe venni, ha a dologban okozott kár az értékcsökkenés nélkül kijavítható.

170. § (1) A munkáltató köteles megtéríteni a kormánytisztviselő hozzátartozójának a károkozással összefüggésben felmerült kárát is.

(2) Az eltartott hozzátartozó, ha a károkozással összefüggésben a kormánytisztviselő meghal, az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően olyan összegű tartást pótló kártérítést is igényelhet, amely szükségletének - a tényleges vagy az elvárhatóan elérhető illetményét, jövedelmét is figyelembe véve - a sérelem előtti színvonalon való kielégítését biztosítja.

171. § (1) A kártérítés összegének kiszámításánál le kell vonni

- a) a társadalombiztosítás vagy az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár által nyújtott ellátást,
- b) amit a kormánytisztviselő megkeresett vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna,
- c) amihez a kormánytisztviselő (hozzátartozója) a megrongálódott dolog hasznosításával hozzájutott,
- d) amihez a jogosult a károkozás folytán megtakarított kiadások eredményeként jutott hozzá.

(2) A kártérítés alapjául szolgáló jövedelem meghatározásánál a jövedelmet - a jogosultat a társadalombiztosítási szabályok szerint terhelő - járulékkal csökkentett összegben kell figyelembe venni.

172. § (1) Kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani akkor, ha a kártérítés a kormánytisztviselő vagy vele szemben tartásra jogosult hozzátartozója tartását vagy tartásának kiegészítését hivatott szolgálni.

(2) A munkáltató olyan összegű általános kártérítés megfizetésére köteles, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas, ha a kár vagy egy részének mértéke pontosan nem számítható ki. Általános kártérítés járadékként is megállapítható.

173. § (1) A károsult, a munkáltató, vagy felelősségbiztosítás alapján nyújtott kártérítés esetén a biztosító, ha a kártérítés megállapítása után a körülményekben lényeges változás következik be, a megállapított kártérítés módosítását kérheti.

(2) A kártérítés módosításának alapjául szolgáló illetmény-változás mértékének meghatározásánál a munkáltatónak a károsultat a sérelem bekövetkezésekor foglalkoztató szervezeti egységénél, a károsulttal azonos munkakört betöltő kormánytisztviselők ténylegesen megvalósult átlagos, éves illetmény-változás mértéke az irányadó. Azonos munkakört betöltő kormánytisztviselők hiányában a módosítás alapjaként a szervezeti egységénél megvalósult átlagos éves illetmény-változást kell figyelembe venni.

(3) A (2) bekezdés szerinti szervezeti egység megszűnése esetén a kártérítés módosításánál a munkáltatónál a károsulttal azonos munkakört betöltő kormánytisztviselők, ilyen kormánytisztviselők hiányában pedig a munkáltatónál ténylegesen megvalósult átlagos éves illetmény-változás mértéke az irányadó.

(4) A munkáltató és a biztosító a szükséghez képest a kormánytisztviselőtől, illetve hozzátartozójától a

munkavégzésből származó jövedelméről, jövedelmi viszonyairól évente igazolást kérhet.

(5) A munkáltató a károsultat tizenöt napon belül értesíti, ha a kártérítés mértékének módosítását megalapozó illetmény-változást hajtott végre.

174. § A munkáltató a károkozásról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül köteles a károsultat felhívni kárigénye előterjesztésére. A munkáltató a kárigény bejelentésére tizenöt napon belül írásbeli, indokolt választ ad.

175. § (1) Az elévülés (192. §) szempontjából önállóan kell tekinteni

a) az illetmény és a táppénz,

b) az illetmény és a sérelem folytán csökkent kereset, valamint

c) az illetmény és a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás különbözetének megtérítése iránti igényt.

Ha a sérelemmel összefüggésben több és egymástól eltérő időpontban esedékes újabb elkülönülő kárigény származik, ezek elévülési idejét egymástól függetlenül, az egyes igények esedékessé válásától kezdődően, külön-külön kell számítani.

(2) Az elévülési idő az (1) bekezdésben foglalt megkülönböztetéssel

a) a táppénz első fizetésének napjától,

b) attól az időponttól, amikor a sérelem folytán bekövetkezett munkaképesség-csökkenés, egészségkárosodás első ízben vezetett jövedelemkiesésben megmutatkozó károsodásra,

c) a rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rokkantsági ellátás vagy rehabilitációs ellátás folyósításának időpontjától kezdődik.

(3) Járadékgigény hat hónapnál régebbi időre visszamenőleg csak akkor érvényesíthető, ha a jogosultat a követelés érvényesítésében mulasztás nem terheli, illetőleg a munkáltató a 174. §-ban meghatározott kötelezettségét elmulasztotta. Három évnél régebbi időre visszamenőleg járadékgigény nem érvényesíthető.

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyairól

(...)

XV. fejezet

Fegyelmi felelősség

96. A fegyelmi felelősség általános szabályai

181. § (1) Fegyelemsértést követ el, és fegyelmi eljárás keretében felelősségre kell vonni a hivatásos állomány tagját, ha a szolgálatteljesítésre vagy a szolgálati viszonyára vonatkozó kötelezettségét vétkesen megszegi.

(2) Fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni a hivatásos állomány tagjának azt a szabálysértését - a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés kivételével -, amelyet szolgálati helyen vagy a szolgálattal összefüggésben követett el.

(3) A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 710. §-ában meghatározott esetben a hivatásos állomány azon tagjának, aki a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 127. § (1) bekezdése alapján katonának tekintendő, katonai vétségét fegyelmi eljárásban kell elbírálni.

(4) Ha a folyamatban lévő fegyelmi eljárás tárgyát képező cselekmény katonai vétséget is megvalósít, és a katonai ügyész, illetve a legfőbb ügyész által katonai büntetőeljárásra kijelölt ügyész határozata ellen nem jelentettek be panaszt, - a Be. 710. §-ának szabályaira figyelemmel - a fegyelmi eljárást a katonai vétség tárgyában kell továbbfolytatni, és az érdemi döntést meghozni. Ebben az esetben a büntetőeljárás során végrehajtott eljárási cselekményeket a fegyelmi eljárásban nem kell megismételni.

182. § (1) A fenytés célja a szolgálati rend és fegyelem védelme, az eljárás alá vont személynek és másoknak a fegyelemsértéstől való visszatartása.

(2) A fegyelmi eljárás elrendelése, továbbá a fenytés kiszabása mellözhető, ha a fegyelemsértés olyan csekély súlyú, hogy - figyelembe véve a fegyelemsértőnek a magatartását és a szolgálati rendhez való viszonyát - az (1) bekezdésben meghatározott cél figyelmeztetéssel is elérhető. A figyelmeztetést írásba kell foglalni.

(3) Ha a vétkes kötelezettségszegés elkövetője az eljárás elrendelése nélküli figyelmeztetést nem fogadja el és annak közlésétől számított három munkanapon belül kifogást jelent be, a fegyelmi eljárást haladéktalanul el kell rendelni.

183. § (1) A hivatásos állomány tagja nem fenýíthető meg, ha a fegyelemsértést az elöljáró, vezető parancsára követte el. Ha azonban tudta, hogy a kapott parancs teljesítésével fegyelemsértést követ el, és azt a 103. § (2) bekezdésében előírtak mellőzésével végrehajtotta, a felelősségét meg kell állapítani.

(2) A fenýíthetőséget kizárja, ha a hivatásos állomány tagja a fegyelemsértést

a) kóros elmeállapotban,

b) kényszer vagy fenyegetés hatása alatt,

c) tévedésből,

d) jogos védelmi helyzetben vagy

e) végszükségben

követte el. A fenýíthetőséget kizáró okok értelmezésére a Btk. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

184. § (1) Elévülés miatt nem indítható fegyelmi eljárás, ha a fegyelemsértés elkövetése óta három év eltelt.

(2) Nem indítható fegyelmi eljárás abban az esetben sem, ha a fegyelmi jogkör gyakorlójának a fegyelemsértésről, szabálysértésről való tudomásszerzésétől számított három hónap eltelt.

(3) Ha a fegyelemsértést megvalósító magatartás egyben bűncselekménynek is minősül, a fegyelemsértés elévülési ideje - eltérően az (1) bekezdésben foglaltaktól - megegyezik a bűncselekménynek a Btk. 26. §-ában vagy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 33. §-ában meghatározott elévülési idejével. Ha a vétkes kötelezettségszegésről a fegyelmi jogkör gyakorlója az (1) bekezdésben meghatározott határidőn túl szerez tudomást, a fegyelmi eljárást csak a hivatásos állomány tagjának a gyanúsított kihallgatását követően, az erről való tudomásszerzéstől számított három hónapon belül lehet megindítani.

(4) Szabálysértés fegyelmi eljárásban történő elbírálásakor a szabálysértésekről szóló jogszabályokban meghatározott elévülési szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy ha az ügyben szabálysértési hatóság járt el, és az ügyet fegyelmi eljárásra átteszi, az állományilletékes parancsnoknak a fegyelmi eljárást az áttételt követő három hónapon belül meg kell indítania.

(5) A fegyelemsértés (1) bekezdés szerinti elévülésének kezdő napja:

a) a kötelezettségszegő magatartás elkövetésének napja,

b) ha a fegyelemsértést valamely kötelezettség elmulasztása vagy nem teljesítése valósítja meg, az a nap, amikor a kötelezettség teljesítésére rendelkezésre álló határidő eltelt,

c) ha a kötelezettségzegés valamely jogellenes állapot fenntartásában valósul meg, az a nap, amikor ez a jogellenes állapot megszűnik, vagy

d) külföldi szolgálat alatt elkövetett fegyelemsértés esetén - amennyiben külföldi szolgálati helyén a hivatásos állomány tagjának fegyelmi felelősségre vonására nincs lehetőség - a hazatérés napja.

97. Fenyítések

185. § (1) A hivatásos állomány tagjával szemben a következő fenyítések alkalmazhatók:

a) feddés,

b) megrovás,

c) pénzbírság,

d) egy fizetési fokozattal egy évre való visszavetés,

e) a fizetési fokozatban való előlépés várakozási idejének meghosszabbítása hat hónaptól két évig terjedő időtartamra,

f) eggyel alacsonyabb rendfokozatba hat hónaptól két évig terjedő időtartamra történő visszavetés,

g) alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés, egy évtől két évig terjedő időtartamra, vagy

h) szolgálati viszony megszüntetése.

(2) A fenyítések (1) bekezdésben meghatározott sorrendje kifejezi a fenyítés súlyosságát.

186. § (1) Pénzbírság fenyítés csak a 181. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott esetekben alkalmazható.

(2) A 181. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a pénzbírság mértéke nem haladhatja meg az egyes szabálysértésekre a szabálysértési jogszabályok alapján kiszabható pénzbírság összegét, ha pedig a szabálysértés miatt helyszíni bírság is kiszabható és a hivatásos állomány tagja a szabálysértés elkövetését elismeri, a pénzbírság mértéke nem haladhatja meg a helyszíni bírság jogszabályban meghatározott mértékét.

(3) A 181. § (3) bekezdésében meghatározott esetben a pénzbírság legalacsonyabb összege ötezer forint, legmagasabb összege kétszázezer forint.

(4) Fegyelmi eljárásban pénzbírság fenyítés nem alkalmazható, ha az eljárás alapjául szolgáló cselekmény miatt jogszabály alapján közigazgatási bírság kiszabásának van helye.

(5) A pénzbírságot a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül kell befizetni. Az állományilletékes parancsnok az érintett kérelmére legfeljebb hathavi részletfizetést vagy halasztást engedélyezhet. A határidőben meg nem fizetett pénzbírságot az illetményből kell levonni.

187. § (1) A hivatásos állomány tagjának a 185. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti egy fizetési fokozattal egy évre való visszavetése esetében a már eltelt fizetési várakozási idő nem változik.

(2) A hivatásos állomány tagjának a 185. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti a fizetési fokozatban való előlépés várakozási idejének meghosszabbítása esetén a fizetési várakozási idő a fenyítés meghatározott idejével meghosszabbodik, ennek leteltét követően kell vizsgálni a fizetési fokozatban történő előrelépés egyéb feltételeinek fennállását. A továbbképzési időszak a fenyítés időtartamával meghosszabbodik.

188. § Az eggyel alacsonyabb rendfokozatba hat hónaptól két évig terjedő időtartamra történő visszavetés fenyítés alkalmazása a fizetési fokozatban visszasorolással nem jár együtt.

189. § (1) A hivatásos állomány tagját az alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fegyelmi fenyítés alkalmazásakor a szolgálatteljesítési hely megváltoztatása nélkül kell a szervezeti egységen belüli üres vagy átmenetileg be nem töltött, a fenyítés kiszabásakor viselt szolgálati beosztásnál egy besorolási kategóriával alacsonyabb besorolási kategóriájú szolgálati beosztásban a fenyítésnek megfelelő időtartamban foglalkoztatni. Ilyen szolgálati beosztás hiányában a hivatásos állomány tagjának eredeti szolgálati beosztását kell ideiglenesen, a fenyítésnek megfelelő időtartamban - az állománytáblázat módosítása nélkül - egy besorolási kategóriával alacsonyabb besorolási kategóriájúnak minősíteni, és a hivatásos állomány tagja számára az ideiglenes besorolási kategóriának megfelelő illetményt folyósítani. A hivatásos állománynak a fenyítés kiszabásakor vezetői beosztást betöltő tagja a fenyítés kiszabásakor általa vezetett szervezeti elembe nem osztható be fegyelmi fenyítés végrehajtásaként.

(2) Az alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fegyelmi fenyítés alkalmazásakor a hivatásos állomány tagja továbbra is az eredeti szolgálati beosztásához és fizetési fokozatához rendszeresített rendfokozatot viseli tovább.

190. § A szolgálati viszony megszüntetése fenytés alkalmazásával a hivatásos állomány tagja elvesztí a viselt rendfokozatát is.

(...)

XIX. fejezet

Kártérítési felelősség és kártalanítás

104. A hivatásos állomány tagjának kártérítési felelőssége

228. § (1) A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő kötelességének vétkes megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik.

(2) A károkozó vétkességét, a kár bekövetkeztét és mértékét, valamint az okozati összefüggést a rendvédelmi szervnek kell bizonyítania.

(3) Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható vagy amelyet a rendvédelmi szerv vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a rendvédelmi szerv kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

229. § (1) Gondatlan károkozás esetén a kártérítés mértéke - a (2) bekezdésben szabályozott esetek kivételével - a károkozó egyhavi alapilletményének 50%-át nem haladhatja meg.

(2) A károkozó a háromhavi alapilletménye erejéig felel, ha gondatlanságából eredően

a) a rendvédelmi szerv gazdálkodására vagy az anyagi-technikai eszközök kezelésére vonatkozó szabályok megsértésével okozta a kárt,

b) az ellenőrzési kötelezettsége elmulasztásával vagy hiányos teljesítésével okozta a kárt,

c) hatósági jogkörben eljárva a jogszabályok megsértésével okozta a kárt, vagy

d) a kár olyan - jogszabályba ütköző - parancs, utasítás teljesítéséből keletkezett, amelynek következményeire az utasított előzőleg felhívta a figyelmet.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szempontjából a hivatásos állomány tagjának a kártérítésre kötelezésről szóló határozat meghozatalakor érvényes alapilletményét kell alapul venni.

230. § Szándékos károkozás esetén a károkozó a teljes kárt köteles megtéríteni.

231. § (1) A hivatásos állomány tagja vétkességére tekintet nélkül felelős azért a hiányért, amely olyan dologban következett be, amelyet visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel jegyzék vagy elismervény alapján vett át, és amelyet állandóan az őrizetében tart, kizárólagosan használ vagy kezel.

(2) A pénz- és értékkezelő, valamint a pénztáros jegyzék vagy elismervény hiányában is teljes felelősséggel tartozik az általa kezelt pénzért, értékpapírért vagy egyéb értéktárgyért.

(3) Mentesül a hivatásos állomány tagja a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte elő, vagy a rendvédelmi szerv a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott feltételek meglétét, a kár, hiány bekövetkeztét és mértékét a rendvédelmi szervnek kell bizonyítania.

(5) A megőrzésre átadott dolog megrongálódásából eredő kár esetén a hivatásos állomány tagja a vétkességi felelősségre vonatkozó szabályok szerint felel azzal az eltéréssel, hogy a vétlenség bizonyítása őt terheli.

232. § (1) A leltárhiányért való megtérítési felelősséget - a raktárosok előzetes hozzájárulásának hiányában - csak a

raktár teljes készletének leltározása alapján lehet megállapítani.

(2) A raktárvezetőnek és helyettesének személyében történt változás vagy a felelősségi szabályok megváltozása esetén a raktárt leltározással kell átadni és átvenni.

(3) Leltározásnál a raktárosnak vagy akadályoztatása esetén a képviselőjének jelenlétét lehetővé kell tenni. Ha a raktáros a képviseletéről nem gondoskodott, akkor az állományilletékes parancsnok e feladat ellátására szakmailag alkalmas, az ügyben érdektelen képviselőt köteles kijelölni.

(4) A raktáros a leltározással kapcsolatban a leltárfelvétel során és azt követően is észrevételt tehet.

(5) A leltárhiányért való felelősséget a leltárfelvétel befejezését követő hatvan napon belül el kell bírálni, és a határozatot a raktárossal írásban közölni kell. Büntetőeljárás esetén a határidő a bíróság jogerős vagy véglegessé vált határozatának, valamint az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság további jogorvoslattal nem támadható határozatának kézbesítését követő nappal kezdődik. A határidő eltelte után a raktárost kártérítésre nem lehet kötelezni.

233. § (1) A leltárhiány a kezelésre átvett anyagban, áruban, leltári készletben ismeretlen okból keletkezett, a természetes mennyiségi csökkenés és a kezeléssel járó veszteség mértékét meghaladó hiány.

(2) A leltárhiányért a raktárvezető és a raktárvezető-helyettes hathavi, a beosztott raktáros, anyagkezelő négyhavi alapilletménye erejéig felel.

(3) Ha a hivatásos állomány tagja olyan raktári szolgálati beosztásban teljesít szolgálatot, ahol az átvett anyagokat, raktári készleteket állandóan egyedül kezeli, a teljes leltárhiányért felel.

234. § A leltárhiányért a megtérítési felelősséget akkor lehet megállapítani, ha

a) a raktárost a raktári beosztásba helyezéskor írásban tájékoztatták a kártérítési felelősség formájáról és mértékéről,

b) az anyagokat, raktári készleteket kezelésre szabályszerűen átadták, és azokat a raktáros átvette.

235. § (1) Ha a kárt többen együttesen okozták, vétességük arányában, a megőrzésre átadott dologban bekövetkezett hiány és leltárhiány esetén az alapilletményük arányában felelnek.

(2) Ha a kárt többen szándékosan okozták, a felelősségük egyetemleges.

(3) Nem kell a hivatásos állomány tagjának megtérítenie a kárnak azt a részét, amely a rendvédelmi szerv közrehatása következtében állt elő.

236. § (1) Kártérítés címén a hivatásos állomány kárért felelős tagja - a 229. §-ban meghatározott korlátozás figyelembevételével - köteles megtéríteni

a) a rendvédelmi szerv vagyonában beállott értékcsökkenést,

b) az elmaradt vagyoni előnyt és

c) a rendvédelmi szervet ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket.

(2) A kárt pénzben kell megtéríteni, kivéve, ha a körülmények a kár természetben való megtérítését indokolják.

(3) A kár összegének meghatározásánál

a) a megrongált dolog kijavítására fordított kiadást - ideértve az üzemviteli költséget is - és a kijavítás ellenére még fennmaradó esetleges értékcsökkenés mértékét,

b) ha a dolog megsemmisült vagy használhatatlanná vált, valamint, ha nincs meg, a károkozás időpontjában érvényes fogyasztói árat

kell - a számvitelről szóló törvény szerinti értékcsökkenésre is tekintettel - figyelembe venni.

(4) Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely a megrongálódott dolog értékesítéséből vagy biztosítási jogviszonyból eredően megtérült.

105. A rendvédelmi szerv kártérítési felelőssége

241. § (1) A rendvédelmi szerv - az e Fejezetben foglaltak figyelembevételével - vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett kárért.

(2) A rendvédelmi szerv mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

(3) Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a károsult vétkes magatartása idézett elő.

242. § (1) A hivatásos állomány tagjának kell bizonyítania a kárát és azt, hogy a kár a szolgálati viszonnal okozati összefüggésben keletkezett.

(2) A szolgálati viszony körébe esnek különösen a rendvédelmi szerv feladatainak ellátásával összefüggő

magatartásból, a használt anyag, felszerelés, berendezés és energia tulajdonságából, állapotából, mozgásából és működéséből eredő okok.

(3) Ha a hivatásos állomány tagja a tevékenységét rendeltetésszerűen a szolgálati helyen kívül is ellátja, az e körben történt károsodásának okát ellenőrzési körön belül esőnek kell tekinteni.

243. § (1) A rendvédelmi szerv a vétkességére tekintet nélkül felel a kárért, ha az olyan baleset vagy betegség következménye, amely

a) a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy

b) a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen súlyosbodott.

(2) A betegség súlyosbodását akkor lehet jelentősnek tekinteni, ha az egészségkárosodás mértéke a 12%-ot meghaladja.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott betegségen kívüli egyéb megbetegedés folytán keletkezett kárért a rendvédelmi szerv csak vétkessége esetén felel.

244. § A rendvédelmi szerv a kárfelelőssége alapján a hivatásos állomány tagjának elmaradt jövedelmét, dologi kárát, a sérelemmel, valamint ennek elhárításával

összefüggésben felmerült indokolt költségeit köteles megtéríteni.

245. § (1) A szolgálati viszony körében az elmaradt jövedelem megállapításánál a távolléti díjat kell figyelembe venni, továbbá azoknak a rendszeres szolgáltatásoknak a pénzbeli értékét, amelyekre a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony alapján jogosult, feltéve, hogy azokat a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette.

(2) A szolgálati viszonyon kívüli elmaradt jövedelemként a sérelem folytán elmaradt egyéb rendszeres, az összeférhetetlenségi szabályok figyelembevételével elismerhető keresetet kell megtéríteni.

(3) Az elmaradt jövedelem megállapításánál figyelembe kell venni azt a jövőbeni változást is, amelynek meghatározott időpontban való bekövetkezésével előre számolni lehetett.

(4) Meg kell téríteni azt a kárt is, amelyet a hivatásos állomány tagja a sérelemből eredő jelentős fogyatékosága ellenére, rendkívüli munkateljesítménnyel hárított el.

(5) Nem kell megtéríteni az olyan szolgáltatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén járó összeget.

(6) Az egészségi alkalmatlanság kialakulásával összefüggésben a rendvédelmi szerv kártérítési felelősségének megállapítása esetén a hivatásos állomány tagját, volt tagját megillető elmaradt jövedelem mértékének megállapításakor az egészségkárosodási ellátást is figyelembe kell venni.

246. § (1) A természetbeni juttatások értékét, valamint a dologi kár összegét a kártérítés megállapításakor irányadó fogyasztói ár alapján kell meghatározni.

(2) A dologi kár összegét az avulás figyelembevételével kell kiszámítani. Ha a dologban okozott kár az érték csökkenése nélkül kijavítható, kárként a javítási költséget kell figyelembe venni.

247. § (1) A rendvédelmi szerv köteles megtéríteni a hivatásos állomány tagja közeli hozzátartozójának a károkozással összefüggésben felmerült kárát és indokolt költségeit is.

(2) Ha a károkozással összefüggésben a hivatásos állomány tagja meghalt, eltartott közeli hozzátartozója az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően olyan összegű tartást pótló kártérítést is igényelhet, amely szükségleteinek a sérelem előtti színvonalon való kielégítését biztosítja a

tényleges, valamint az elvárhatóan elérhető jövedelmét is figyelembe véve.

248. § A kártérítés kiszámításánál a kár összegéből le kell vonni

a) az elmaradt illetményre eső társadalombiztosítási szabályok szerinti járulékot,

b) az állami egészségügyi és a társadalombiztosítás keretében járó ellátás ellenértékét,

c) azt a pénzüsszeget, amelyet a hivatásos állomány tagja munkaereje hasznosításával megkeresett vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna,

d) azt a pénzüsszeget, amelyhez a hivatásos állomány tagja vagy annak közeli hozzátartozója a megrongálódott dolog hasznosításával hozzájutott,

e) azt a pénzüsszeget, amelyhez a jogosult a károkozás folytán megtakarított kiadások eredményeként jutott hozzá, valamint

f) azt a pénzüsszeget, amely biztosítási jogviszony keretében megtérült.

249. § (1) Kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani akkor, ha a kártérítés a károsult vagy a vele szemben tartásra jogosult

közeli hozzátartozója tartását vagy tartásának kiegészítését hivatott szolgálni.

(2) Ha a kárnak vagy egy részének mértéke pontosan nem számítható ki, a rendvédelmi szerv olyan összegű általános kártérítés megfizetésére köteles, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Általános kártérítés járadékként is megállapítható.

(3) Ha a kártérítés megállapítása után változás következett be a hivatásos állomány tagjának lényeges körülményeiben, mind a károsult, mind a rendvédelmi szerv, valamint - a felelősségbiztosítás alapján nyújtott kártérítés esetén - a biztosító a megállapított kártérítés módosítását kérheti.

250. § A károsult állományilletékes parancsnoka a károkozásról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül köteles a károsultat felhívni kárigényének előterjesztésére. A rendvédelmi szerv a kárigény bejelentésétől számított tizenöt napon belül írásbeli tájékoztatást ad a károsultnak az eljáró szervekről és az eljárás módjáról.

251. § (1) Az elévülés szempontjából önállóan kell tekinteni:

a) a betegség idejére járó távolléti díj és a sérelem folytán csökkent kereset, valamint

b) a betegség idejére járó távolléti díj és a rokkantsági nyugdíj vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátása különbözetének megtérítése iránti igényt.

(2) Ha a sérelemmel összefüggésben több és egymástól eltérő időpontban esedékes újabb elkülönülő kárigény származik, ezek elévülési idejét egymástól függetlenül, az egyes igények esedékessé válásától kezdődően, külön-külön kell számítani.

(3) Az elévülési idő az (1) bekezdésben foglalt megkülönböztetéssel

a) a betegség idejére járó távolléti díj első fizetésének napjától,

b) attól az időponttól, amikor a sérelem folytán bekövetkezett munkaképesség-csökkenés, egészségkárosodás első ízben vezetett jövedelemkiesésben megmutatkozó károsodásra, valamint

c) a rokkantsági nyugállományba helyezés vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátása folyósításának időpontjától kezdődik.

(4) Járadéki igény hat hónapnál régebbi időre visszamenőleg csak akkor érvényesíthető, ha a jogosultat a követelés érvényesítésében mulasztás nem terheli, vagy a rendvédelmi szerv a 250. §-ban meghatározott kötelezettségét elmulasztotta. Három évnél régebbi időre visszamenőleg járadéki igény nem érvényesíthető.

252. § (1) A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány kártérítésre jogosult tagjától vagy annak közeli hozzátartozójától a munkavégzésből származó jövedelméről, jövedelmi viszonyairól évente igazolást kérhet.

(2) A rendvédelmi szerv a károsultat értesíti, ha a kártérítés mértékének módosítására alapul szolgáló illetményemelést hajtott végre. A rendvédelmi szerv hivatalból módosítja a járadék összegét.

253. § (1) A károsult a kártérítési igényét annak a szolgálati helynek az állományilletékes parancsnokához nyújthatja be, ahol a kár keletkezett.

(2) A rendvédelmi szervben belüli vezénylés időtartama alatt bekövetkezett kár esetében a kárigényt annál a szervnél kell benyújtani, amelyenél a kár keletkezett.

254. § (1) A kártérítési igény megalapozottságának és indokolt mértékének megállapítása után a kártérítést a rendvédelmi szerv szervezeti egysége fizeti ki, ha

- a)* a kárfelelősségét az igény egésze tekintetében elismerte,
- b)* az ügy ténybeli és jogi megítélése egyszerű,
- c)* a kártérítés összege nem haladja meg a miniszter által megállapított összeghatárt.

(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó esetekben a kártérítés megállapítása és kifizetése a miniszter által kijelölt szerv hatáskörébe tartozik.

255. § (1) A kártérítési igényt az igénybejelentés beérkezésétől számított hatvan napon belül, a 253. §-ban, vagy a 254. § (2) bekezdésében meghatározott szervnek kell elbírálnia, és a döntést a károsulttal indokolt határozatban kell közölnie. Ha a kártérítési igény vagy annak mértéke alaptalan vagy részben alaptalan, az elbíráló szerv erről a károsultat azzal értesíti, hogy igényével bírósághoz fordulhat.

(2) A határozat keresettel nem érintett részei jogerőre emelkednek.

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

(...)

XI. cím

Általános szabályok és egyes személyiségi jogok

2:42. § [*A személyiségi jogok általános védelme*]

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

(2) Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

(3) Nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult.

2:43. § [*Nevesített személyiségi jogok*]

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;

- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.

(...)

XII. cím

A személyiségi jogok megsértésének szankciói

2:51. § [Felróbatóságtól független szankciók]

(1) Akit személyiségi jogában megsértének, a jogsértés ténye alapján - az elévülési időn belül - az eset körülményeihez képest követelheti

- a) a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) azt, hogy a jogsértő adjon megfelelő elégtételt, és ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot;

d) a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítését vagy jogsértő mivoltától való megfosztását;

e) azt, hogy a jogsértő vagy jogutódja a jogsértéssel elért vagyoni előnyt engedje át javára a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint.

(2) Ha közigazgatási jogkörben eljáró személy sért személyiségi jogot, az (1) bekezdésben foglalt szankciókat a közhatalmi jogkört gyakorló jogi személlyel szemben kell érvényesíteni. Ha a közhatalmi jogkör gyakorlója nem jogi személy, a szankciókat azzal a jogi személyiséggel rendelkező közigazgatási szervvel szemben kell érvényesíteni, amelynek keretében az eljáró közigazgatási szerv működik.

(3) Ha bírósági vagy ügyészségi jogkörben eljáró személy sért személyiségi jogot, az (1) bekezdésben foglalt szankciókat bírósági jogkörben eljáró személy esetén a bírósággal, ügyészségi jogkörben eljáró személy esetén a Legfőbb Ügyészséggel szemben kell érvényesíteni. Ha az eljáró bíróság nem jogi személy, az igényt azzal a bírósággal szemben kell érvényesíteni, amelynek elnöke a nem jogi személy bíróság bírái tekintetében az általános munkáltatói jogkört gyakorolja.

2:52. § [*Sérelemdíj*]

(1) Akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

(2) A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztenek bizonyítása nem szükséges.

(3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

2:53. § [*Kártérítési felelősség*]

Aki személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését.

MK 30. szám

Ha a munkavállaló egészségi állapota, testi fogyatkozása, szervezeti adottsága nem okozott keresetvesztéssel járó munkaképesség-csökkenést, és a munkavállaló keresetvesztése életének, testi épségének, egészségének a munkaviszonyával összefüggésben történt megsértése folytán következett be, a munkáltató az említett sérelemből származó munkaképesség-csökkenés százalékos mérvétől függetlenül az Mt. 174. §-a alapján a teljes kárért felel.

A munkavállalók egészségi állapota nem azonos, a teljesen egészséges munkavállalókon kívül vannak olyanok is, akik többé-kevésbé betegek, vagy akiknek valamilyen testi fogyatkozásuk, különleges szervezeti adottságuk van. A munkavállalóknak az Mt. 174. §-ára alapított kártérítési igénye tekintetében azonban nem lehet különbséget tenni aszerint, hogy az egyik munkavállaló gyengébb szervezetű, beteges, túlérzékeny, valamilyen testi fogyatkozása van (pl. félszemű), vagy különleges szervezeti adottságú (pl. rendellenes koponyaalkatú), a másik munkavállaló pedig teljesen ép szervezetű, illetőleg teljesen egészséges. A Munka Törvénykönyvének a munkavállalók érdekeit védő szabályai minden munkavállalóra egyaránt kiterjednek, ilyen

különbségtételt nem tűrnek. Az Mt. 174. §-án alapuló anyagi felelősség mérve aszerint alakul, hogy a keresetvesztéséget okozó munkaképtelenség vagy munkaképesség-csökkenés a munkavállaló munkaviszonyával összefüggésben történt balesete vagy megbetegedése folytán következett-e be. Ha a munkavállaló keresetvesztése az említett sérelem következménye, a munkáltató kártérítési felelősségének mértéke szempontjából nincs jelentősége annak, hogy maga a sérelem - a munkavállaló testi állapotától, testi fogyatkozásától és szervezeti adottságától függetlenül - orvosi szempontból milyen mérvű (hány százalékos) munkaképesség-csökkenést eredményezett. Ha a munkavállaló egészségi állapota, testi fogyatkozása, szervezeti adottsága önmagában nem okozott keresetvesztéssel járó munkaképesség-csökkenést, és a munkavállaló keresetvesztése az életének, testi épségének vagy egészségének a munkaviszonnyal összefüggésben történt megsértése folytán állott elő, a munkáltató nem hivatkozhat arra, hogy a teljesen egészséges, ép testű munkavállalónál a hasonló sérelem kisebb mérvű károsodásra vezetett volna. A munkáltató tehát - az említett sérelemből származó munkaképesség-csökkenés százalékos

mértétől függetlenül - ilyen esetben is a munkavállaló teljes káráért felel. Ha például a félszemű munkavállaló - aki munkakörét rendszeren, a munkakörének megfelelő teljes díjazás mellett el tudta látni - munkaviszonyával összefüggésben történt baleset folytán a másik szemét is elvesztette, és ennek folytán teljesen munkaképtelenné vált, a munkáltató a teljes kárt köteles megtéríteni. Ilyenkor nem lehet arra az álláspontra helyezkedni, hogy a munkáltató felelőssége csak olyan mérvű, amilyenek az orvosszakértői gyakorlat a munkaképesség-csökkenés szempontjából egy szem elvesztését minősíti. Ez a mérték ugyanis nyilvánvalóan csak az ép szemű emberre irányadó. Végeredményben tehát az a döntő, hogy a nem teljesen egészséges vagy különleges szervezeti adottságú avagy testi fogyatkozású munkavállaló a sérelem bekövetkezése előtt munkakörét rendszeren el tudta-e látni, és a sérelem folytán mennyivel csökkent a keresete.

MK 29. szám

a) A munkáltató a munkavállalója balesetével és megbetegedésével kapcsolatban előállott kárért (egészségkárosodásért) az Mt. 174. §-a alapján akkor

felel, ha az a munkaviszonyával összefüggésben keletkezett. Annak bizonyítása, hogy az egészségkárosodás a munkaviszonnyal összefüggésben következett be, a munkavállalót terheli. A munkáltatót ez a felelősség vétkességére tekintet nélkül terheli, kivéve, ha a munkáltató legfeljebb tíz főfoglalkozású munkavállalót foglalkoztató magánszemély, aki a munkavállalónak okozott kárért csak vétkessége esetén felel [Mt. 175. §-ának (1) bekezdése].

b) Ha a kárt a munkáltató működési körébe eső ok idézte elő, a felelőssége akkor is fennáll, ha az ok nem volt elhárítható. Annak vizsgálatánál, hogy a balesetet és megbetegedést előidéző ok az adott esetben a munkáltató működési körébe esik-e, figyelemmel kell lenni a végzett munka jellegére és a munkavégzés körülményeire is. A kárt előidéző ok akkor minősül a munkáltató működési körén kívül esőnek, ha az független a munkáltató tevékenységétől, tehát ha az előidéző ok és a munkáltató tevékenysége között nincs okozati összefüggés. Azt, hogy a kárt előidéző ok az adott esetben a munkáltató működési körén kívül esik-

e, a munkáltató működése vonatkozásában és objektív ismérvek alapján kell vizsgálni. A működési körön kívül eső ok fennállása esetén is az Mt. 174. §-ának (1) bekezdése alapján felel a munkáltató, ha a kár oka a munkáltató részéről objektíve elhárítható volt.

c) A munkavállaló magatartása akkor vezet a munkáltatónak az Mt. 174. §-ának (1) bekezdésén alapuló felelőssége alóli mentesülésre, ha a kárt - függetlenül attól, hogy az okozás vétkes volt-e vagy sem kizárólag a munkavállaló maga okozta, és az a munkáltató részéről elháríthatatlan volt. Ha a kár bekövetkezése nem kizárólag a munkavállaló magatartására vezethető vissza, hanem abban olyan ok is közrehatott, amely a munkáltató működési körébe esik, vagy bár azon kívül esik, de a munkáltató részéről objektíve elhárítható volt, a munkáltató a felelősség alól nem mentesülhet. Ez esetben kármegosztás alapjául csak a munkavállaló vétkes magatartása szolgálhat.

a) A munkavállalók egészségének és testi épségének védelmét a munkavédelem intézményes megszervezése, a biztonságos munkakörülmények megteremtése és az állandó egészségügyi gondozás szolgálja. E téren különösen jelentős

a munkaviszonnal összefüggésben történt balesetek és megbetegedések megelőzésére irányuló tevékenység. Az ilyen balesetnek és megbetegedésnek egyrészt társadalombiztosítási, másrészt munkajogi következményei vannak. A munkajogi szabályozás terén jelentős lépés az a rendelkezés, amely megszigorította a munkáltató felelősségét a munkavállalónak a munkaviszonyával összefüggésben okozott balesetből és megbetegedésből származó kárért is.

A szabályozás elsődleges indoka az, hogy mind a munkáltatókat, mind a munkavállalókat a balesetek és megbetegedések megelőzésére készítse. Ennek érdekében fokozott követelményeket támaszt a munkáltatókkal szemben a biztonságos munkavégzéshez szükséges feltételek megteremtése, a munkavédelem szabályainak megtartása terén.

Az Mt. 102. §-ának (2) bekezdése kifejezetten is előírja, hogy a munkáltató köteles - az erre vonatkozó szabályok megtartásával - az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit biztosítani. A szabályozás egyben a munkavállalók számára megkönnyíti, egyszerűbbé és gyorsabbá teszi a munkaviszonnal összefüggésben történt balesetből és megbetegedésből származó - a társadalombiztosítási

szolgáltatásokat meghaladó - károk megtérülését. A kár megtérítésének elvi alapja az, hogy a munkavállalót a munkaviszonyával összefüggésben érte baleset vagy megbetegedés.

Célja azonban a szabályozásnak az is, hogy a munkavállalókat a munkájuk végzése során fokozott körültekintésre, a biztonsági előírások pontos megtartására nevelje. Éppen ezért viselniük kell a kárnak azt a részét, amely vétkes magatartásuk következményeként állott elő. Az Mt. 174. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés határozza meg, hogy a munkáltató a munkavállaló életének, egészségének vagy testi épségének megsértésével kapcsolatban keletkezett károsodásért mikor tartozik felelősséggel.

A jogszabályban a „munkaviszonnyal összefüggésben” utalás egyrészt azt fejezi ki, hogy munkaviszonynak kell fennállnia, másrészt pedig azt, hogy a munkavállalót ért kárnak valamilyen formában összefüggésben kell állnia az általa létesített munkaviszonnyal. A munkaviszonyból folyó tevékenység és a károsodás között tehát összefüggésnek, kapcsolatnak kell lennie. Ez az összefüggés fennáll a munkavégzéshez szükséges előkészítő tevékenységgel, a

munkavégzéstől el nem választható személyi szükségletekkel (étkezéssel, tisztálkodással stb), valamint a munka befejezésével együtt járó teendők végzése során keletkezett károsodások esetén is.

A munkaviszonnyal összefüggésben történik a károsodás akkor is, ha az a munkavállalót a munkáltató telephelyén kívül, pl. kiküldetés során éri.

A munkaviszonnyal való összefüggést illetően nemcsak a betöltött munkakörnek van jelentősége, hanem annak is, hogy az adott helyzetben a munkavállalótól mennyiben volt elvárható a munkáltató érdekében a munkaköréhez szorosan nem tartozó tevékenység kifejtése (pl. a munkáltatót fenyegető kár elhárításában való részvétel). A munkaviszonyból folyó köteleességek közé tartozik pl. a munkaidő alatt, azt megelőzően vagy követően a munkával összefüggő értekezleten való részvétel, valamint a munkáltatóra jogszabályi rendelkezés alapján rótt teendők ellátásának a teljesítése is.

A munkaviszonnyal összefüggésben elszenvedettnek kell tekinteni azt a károsodást is, amely a munkáltató által üzemben tartott közlekedési eszközön az üzemeltetéssel kapcsolatos munkakörbe beosztott munkavállalót

(gépkocsivezetőt, kalauzt stb.) a munkaviszonyból folyó kötelességek teljesítése közben, azzal összefüggésben érte. Ugyanez vonatkozik a közlekedési eszközön más munkáltató működési körébe tartozó feladatot ellátó munkavállalót (étkezőkocsi munkavállalóját, hálókocsikalauzt stb.) ért károsodásra is.

b) A munkáltatónak az Mt. 174. §-ának (1) bekezdésén alapuló felelőssége vétkesség nélküli felelősség, nincs tehát jelentősége annak, hogy a kár okozása a munkáltatónak felróható-e. A munkáltatónak ezért a kárt akkor is meg kell térítenie, ha vétkesség nem terheli. E szigorú felelősség alól csak az Mt. 174. §-ának (2) bekezdése szerint van kimentésnek helye.

A munkáltató a felelősség alól csupán annak bizonyításával mentesül, ha a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag a károsult munkavállaló elháríthatatlan magatartása okozta.

Ehhez képest a balesetből és megbetegedésből eredő kártérítési felelősség elbírálása során az alábbiakat kell figyelembe venni.

Az Mt. 174. §-ának (1) bekezdésében említett „munkaviszonnyal összefüggésben” és a második

bekezdésben említett „működési kör” nem azonos fogalmak. A „munkavisztonnyal összefüggésben” kifejezés - amint ez az *a)* pontban kifejtettekéből is kitűnik - arra a tárgyi körre utal, amelybe tartozó károsodásért a munkáltató felel, a „működési kör” viszont a munkáltatónak a felelősség alóli mentesülésével áll szoros összefüggésben. A kimentés alapja ugyanis az, hogy a munkavisztonnyal összefüggésben keletkezett kár olyan okból következett be, amely nincs kapcsolatban a munkáltató működésével, és azt a munkáltató nem is háríthatta el.

A kimentésnek az említett körre való korlátozásából következik, hogy ha a kárt a munkáltató működési körébe eső ok idézte elő, a munkáltató felelőssége akkor is fennáll, ha az előidéző ok nem volt elhárítható.

Abban a kérdésben, hogy a károsodást előidéző ok mikor esik a munkáltató működési körén kívül, általános - minden esetre kiterjedő - eligazítást nem lehet adni, de a jellemzően előforduló okokat az Mt. 174. §-ának (5) bekezdésekifejezetten is megjelöli. Általában a munkáltató működési köréhez tartoznak a feladatai ellátása során kifejtett tevékenységgel összefüggő személyi magatartásokból, a használt anyag, felszerelés, berendezés és

energia tulajdonságából, állapotából, mozgásából, működéséből eredő okok. Személyi magatartáson mindazon személyeknek a magatartását is érteni kell, akiknek jelenlétét a munkáltató lehetővé tette (saját és más munkáltató munkavállalói, hatósági kiküldöttek, üzletfelek, látogatók stb.).

A működési kör nem korlátozódik a munkáltató telephelyére, a telephelyen kívül végzett munka során keletkezett kár esetén is fennállhat a működési kör és a kárt előidéző ok közötti összefüggés. Sajátosan alakul ez az összefüggés abban az esetben, ha a munkavállaló a munkáját telephelyén kívül végzi, és a munkavégzés során a munkavállaló a munka jellege és a munkavégzés körülményei folytán a baleset veszélyének rajta kívül eső okból ki van téve (köztisztasági munkavállalók, postai kézbesítők, kéményseprők, helyszínen javító-szerelő munkát végzők stb.). Ilyen esetben általában azon az alapon állapítható meg a munkáltató működési köre és a balesetet kiváltó ok közötti okozati összefüggés, hogy a munkavállaló a munkát a számára adott körülmények között köteles végezni, az ezzel összefüggő baleseti veszélyhelyzettel a munkáltatónak is számolnia kell. Ezért az e munkavégzés során bekövetkezett

balesetért való felelősség alól a munkáltató nem mentesülhet azon az alapon, hogy a balesetet működési körén kívül eső ok idézte elő. Az esetben, amikor a károsodást a munkáltató működési körén kívül eső ok idézte elő, a munkáltató a felelősség alól akkor mentesülhet, ha a károsodás oka objektíve elháríthatatlan volt. A villámcsapás például mint természeti erő kívül esik a munkáltató működési körén, adott esetben azonban elvárható a munkáltatótól, hogy a károsodást villámhárító felszerelésével kiküszöbölje.

A fentiekből kitűnően a munkáltatónak a felelősség alóli mentesülése szempontjából annak van jelentősége, hogy a károsodást előidéző ok és a munkáltató működése közötti okozati összefüggés megállapítható-e. Az okozati összefüggés megléte esetén a munkáltató a felelősség alól nem mentesülhet, az okozati összefüggés hiánya esetén pedig azt kell vizsgálni, hogy a károsodást előidéző ok elhárítható volt-e. A működési kör és a kárt előidéző ok közötti összefüggést a munkáltató vonatkozásában és objektív ismervek alapján kell vizsgálni. Elháríthatatlan pedig az olyan behatás, amelyet a technika, a műszaki lehetőségek objektíve adott szintje mellett a rendelkezésre álló idő alatt nem lehet megakadályozni.

A munkáltatónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott balesetből eredő károkért a munkavállalóval szembeni felelőssége természetesen nem érinti a munkáltatónak azt a jogát, hogy a kárt az erre vonatkozó felelősségi szabályok szerint a tényleges károkozóra egészben vagy részben áthárítsa.

A kifejtettek a munkaviszonnyal összefüggésben keletkezett megbetegedésből eredő károk miatt való felelősségre is megfelelően irányadók.

c) Az Mt. 174 §-ának (2) bekezdése szerint külön kimentési ok az, ha a kárt kizárólag a károsult munkavállaló elháríthatatlan magatartása okozta.

A felelősség alóli mentesülés alapjául tehát ez esetben a károsult munkavállaló olyan magatartása szolgálhat, amely a károsodásnak kizárólagos és egyben elháríthatatlan oka volt. Annak megállapításánál, hogy a károsodás kizárólagos oka a károsult munkavállaló magatartása volt-e, nem hagyhatók figyelmen kívül a munkahely káros hatásai, az adott munka végzésének sajátos körülményei. Ha a balesetet a munkavállaló vigyázatlansága, figyelmetlensége, ügyetlensége, a technológiai előírások, óvórendszabályok megszegése, a munkavégzése során bekövetkezett rosszhullét

vagy egyéb személyi adottság okozta, ez még nem jelenti feltétlenül azt, hogy a károsodásnak ezek voltak a kizárólagos okai. A munkavállaló figyelmét ugyanis a munkavégzés során számos körülmény befolyásolhatja. Sokszor előfordul, hogy a munkavállalót hirtelen éri valamilyen behatás, a figyelem elterelődésének, a nem kellő körültekintésnek ez az oka, és ez is előidézője a kárnak. Ugyanígy, ha a munkáltató tud róla, hogy a munkavállaló a technológiai előírásokat, óvórendszabályokat nem tartja meg, de az ellenőrzés során a megfelelő intézkedéseket elmulasztja, vagy eltűri, hogy a munkavállaló a munkát az előírások megszegésével végezze, sőt esetleg ezt el is várja, vagy erre öt utasítja, nem lehet szó arról, hogy a kárt kizárólag a munkavállaló elháríthatatlan magatartása okozta. Hasonlóképpen a munkavállalónak a munkavégzés során bekövetkezett rosszulléte is összefüggésben állhat a munka jellegével és a munkahely adottságaival. Ilyenkor sem lehet szó arról, hogy a kárt kizárólag a munkavállaló magatartása okozta. Minden ilyen esetben körültekintően kell vizsgálni, hogy a kárt a munkavállaló maga okozta-e, avagy annak bekövetkeztében olyan ok is közrehatott, amely a munkáltató működési

körébe esik, vagy bár azon kívül esik, de a munkáltató részéről objektíve elhárítható lett volna.

A munkavállalónak a károsodásra vezető kizárólagos magatartása esetén a munkáltató felelősség alóli mentesülésének további feltétele az, hogy a magatartás, az abból eredő károsodás a munkáltató részéről nem volt elhárítható. Az elháríthatatlanságra itt is irányadók a *b)* pont alatt kifejtettek. Ezzel kapcsolatban meg kell még jegyezni, hogy a balesetek és megbetegedések elleni védekezés egyik jelentős eszköze a technológiai utasítások, óvórendszabályok megtartása. Ezek az előírások azonban csak akkor töltik be rendeltetésüket, ha azokra a munkáltató kellően kioktatja a munkavállalóit, és megfelelő intézkedéseket tesz azok megtartása érdekében. Nem hivatkozhat tehát elháríthatatlanságra a munkáltató, ha ezt a kötelezettségét elmulasztotta.

Ha a kárt nem kizárólag a károsult munkavállaló magatartása okozta, hanem olyan egyéb okok is fennállnak, amelyekre tekintettel a munkáltató a felelősség alól nem mentesülhet, a károsult munkavállaló közreható magatartása csak az esetben lehet kármegosztás alapja, ha az vétkes volt. Erre

egyébként az Mt. 174. §-ának (3) bekezdése kifejezetten is utal.

EBH2016. M.10.

A munkamódszer, a munkaeszköz, anyag, munkavállalói létszám és szakismeret megfelelőségének biztosítása a munkáltató kötelezettsége, tehát arra befolyása van. Mindezek feltárása szükséges az ellenőrzési kör megállapításához [2012. évi I. tv. 166. § (1) bek., (2) bek.].

[1] A felperes módosított keresetében 2012. október 26-án bekövetkezett munkabalesetével összefüggésben elmaradt jövedelem címén kártérítés és nem vagyoni kártérítés kamatokkal növelt összegű megfizetését, valamint az alperes 2014. február 2-án kelt azonnali hatályú felmondása jogellenessége következtében 2014. július 6-ig elmaradt jövedelem és végkielégítés megfizetését kérte.

[2] A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletében hátralékos jövedelempótló kártérítési járadék címén 2012. november 1-jétől 2014. július 6-ig terjedően 3 398 473 forint és ennek 2013. szeptember 1-jétől járó törvényes késedelmi

kamata, végkielégítés címén 303 755 forint, nem vagyoni kártérítés címén 3 000 000 forint és ennek 2012. október 20-tól járó törvényes kamata megfizetésére kötelezte az alperest.

[3] A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes épület- és bútorasztalos szakképesítéssel rendelkezik, és faipari technikumot is végzett. 2006. június 13-tól asztalos munkakörben létesített munkaviszonyt az alperesnél n.országi munkavégzésre napi 4 órás munkaidővel havi 66 977 forint alapbérrel. Az n.országi munkavégzés során a kiegészítő megállapodás szerint külszolgálatért járó térítésre volt jogosult, míg a felperes költségmentes elhelyezését, elszállásolását a munkáltató vállalta. A szállásköltséggel egyidejűleg felmerülő rezsiköltségek és szolgáltatási díjak a kiküldetési díjjal számolandók el. A felperesnek azonban kiküldetési pótlékot nem fizettek, illetve az n.országi elhelyezéssel és elszállásolással összefüggésben a felperes nem viselt költséget, n.országban pedig teljes munkaidőben dolgozott. A felperes Magyarországon a járulékokat a részmunkaidőre megállapított személyi alapbér után viselte, külszolgálatért járó térítésként került az adóbevallásában az n.országi jövedelem feltüntetésre.

[4] Az alperes D.-ben alvállalkozóként végzett tevékenységet 2012. október 26-án, melynek során a felperes konténerkiszzerelési feladatot látott el. Ehhez faléceket kellett a fémhez erősíteni sűrített levegős szegelőpisztollyal. Munkavégzés közben letört egy szeg feje, és a letört darab a védőszemüveg kerete alatt áthaladva, a bőrön keresztül behatolt a felperes jobb szemébe. A sűrített levegős pisztolyt a fővállalkozó G. cég kölcsönözte, az újszerű állapotú volt, sérülés nyomát nem lehetett rajta látni. A munkafeladat során a felperes konténer gyártásnál párnafákat rögzített a konténer belsejére, a balesetkor a felső részre kellett a fát vízszintesen rögzíteni. A vizsgálat során a felperes által felerősített utolsó fadarabban felismerhető volt a törött, fej nélküli szög. A baleset vizsgálatát az n.-i rendőrőrs végezte, később pedig az alperes munkáltató is kivizsgálta azt.

[5] A felperes 2012. november 8-ig fekvőbeteg gyógyintézeti ellátásban részesült, majd 2013. június 24-ig volt keresőképtelen. Ezt követően az alperes ismételen foglalkoztatta, majd a felperes munkaviszonyát 2014. február 2-án kelt azonnali hatályú felmondással 2014. február 4-vel megszüntette. A felperes 2014. február 10-től 90 napig álláskeresői járadékot kapott, 2014. június 7-től

keresőtevékenységet folytatott, ekkortól nem volt jövedelempótló járadék iránt igénye.

[6] Az igazságügyi orvos szakértői vizsgálat során a jobb szem átható sérülése következtében kialakult kötőhártya-, szaruhártya-, szivárványhártya-, illetve pupilladeformáció, idegtesti hegesedés, az ideghártya kóros elvékonyodása, hegesedése, illetve pigmentációjának zavara volt megállapítható. Az elektrofiziológiai vizsgálat az éleslátás kiesését mutatta a perifériás látás megtartásával. A felperesnél a baleset előtt a jobb térd többszörös szalagszakadása és műtete utáni állapot állt fenn, amely önmagában legfeljebb 5%-os össz-szervezeti egészségkárosodást okozott, mely az életminőségét érdemben nem befolyásolta, a munkavégző képességét sem rontotta. Az üzemi baleset következtében a sérült jobb szem látása gyakorlatilag teljesen elveszett. A felperes lényegében egyszeműnek tekinthető, amely önmagában 25%-os egészségkárosodást eredményez, és teljes egészében az elszenvedett üzemi balesettel áll oki összefüggésben. A felperes össz-szervezeti egészségkárosodása így 29%, amelynek túlnyomó része üzemi baleseti eredetű. A véleményezett 25%-os baleseti eredetű egészségkárosodás

véglegesnek tekinthető. Az egyszeműség ellenére a felperes eredeti munkakörének ellátására alkalmas, ugyanazon munkateljesítmény leadásához azonban a kialakult egészségkárosodás mértékével arányos nagyobb teljesítmény szükséges. A jobb szem éleslátásának elvesztése következtében a felperesnél a térlátás elveszett, ugyanakkor a távolságbecslés képessége viszonylag rövid idő alatt kialakult. Hivatásos gépjárművezetésre alkalmatlanná vált, magánemberként gépjárművet vezethet.

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes üzemi balesettel kapcsolatos keresetét a 2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (1)-(2) bekezdése, 167. § (1) és (2) bekezdése alapján találta alaposnak.

[8] Megállapította, hogy mind az n.-i rendőrség, mind az alperes munkáltató által folytatott vizsgálat adatai a munkabalesettel, annak okával kapcsolatban sem munkáltatói, sem munkavállalói vétkességre nem utalnak. Az alperes objektív felelőssége azonban az Mt. 167. § (1) bekezdése folytán fennáll. Nem eredményezheti az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontja és az MK 29. számú állásfoglalás folytán az alperes mentesülését a használt munkaeszköz esetleges hibája sem, mert a használt

eszközök, anyagok, azok esetleges hibái - a jelenleg is helyes jogkövetkeztetés szerint - nem a munkáltató ellenőrzési körén kívül eső körülmények.

[9] Az ellenőrzési körön kívül eső körülmények megállapítása jogkérdésnek minősül. Az alperes által csatolt szakvélemény szakértői kompetenciába nem tartozó téves következtetést tartalmaz a kérdésben. A bíróság az alperes által kért igazságügyi munkavédelmi szakértői bizonyítást szükségtelensége folytán mellőzte.

[10] Arra vonatkozó peradat nem merült fel, és ez a kivizsgáltság folytán nem is várható, hogy a felperes elháríthatatlan magatartása lett volna a bekövetkező kár oka.

[11] A károkozás idején a munkáltató részéről előre látható volt, hogy munkabaleset esetén a munkavállaló terhére jövedelemkiesés, illetve egészségsérelem, funkciókárosodás, életminőség-romlás bekövetkezhet. Az Mt. 167. § (1) bekezdésére alapítottnan az alperes eredményesen nem védekezhetett azzal, hogy a perbeli munkabaleset esetén ne lett volna előre látható a hátrányok bekövetkezése. E kérdés értékelése a jelen eset összefüggéseit tekintve különleges szakértelmet nem igényel, ennek vizsgálata jogkérdés, tehát

igazságügyi munkavédelmi szakértői bizonyítás elrendelése nem volt szükséges.

[12] Nem merült fel a perben olyan adat, amely a felperes károsodással kapcsolatos vétkességére, vagy arra utalna, hogy a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

[13] Az elsőfokú bíróság az azonnali hatályú felmondás indoklását vizsgálva megállapította, hogy az a jelen perrel kapcsolatban megnyilvánuló felperesi magatartásokra hivatkozik. A perbeli jogviszony feszültséggel, perrel terhelt időszakában a jogvitával kapcsolatos felperesi magatartást azonnali hatályú felmondásban rendeltetésszerűen, egyenlő bánásmód követelményét nem sértő módon nem lehet a munkavállaló terhére értékelni. Az ilyen értékelést tartalmazó azonnali hatályú felmondás az Mt. 7. § (1) bekezdésébe, 12. § (1) bekezdésébe ütközik, mely utóbbi körülményt tanúvallomás is igazol. Az elsőfokú bíróság a jogellenes azonnali hatályú felmondás következtében az Mt. 82. § (1)-(3) bekezdése és a 77. § (3) bekezdésének a) pontja alapján marasztalta elmaradt jövedelemként keletkező kár és végkielégítés összegében az alperest. Megállapította, hogy a 2012. október 26-án bekövetkezett munkabalesettel összefüggésben, a 2014. február 4-ét követő időszakra pedig

már az azonnali hatályú felmondás következtében is megilleti a felperest az elmaradt jövedelem. Ennek megállapítása során az Mt. 169. § (1), (4) bekezdése, 172. § a), b), d) pontjai, 173. § (1) bekezdése, 177. § rendelkezései alkalmazásával járt el figyelembe véve az ügyben beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény megállapításait.

[14] A bizonyítás eredményeként rögzítette, hogy a külszolgálatért járó térítmény étkezési költséggel együtt teljes mértékben munkabérjellegű a jövedelempótló kártérítési igény szempontjából. Az utazás miatt havonta átlagosan az n.országi munkavégzéssel összefüggésben személyenként 60 euró kiadás merült fel. A felperesnek azonban N.országban és Magyarországon is étkeznie kellett. Mindezek alapján az étkezési költségtérítés címén elszámolt bérelemet az Mt. 162. § d) pontja és az Mt. 169. § (4) bekezdése alapján az elmaradt jövedelem összegéből nem helyezte levonásba, az utazással kapcsolatos kiadás összegét azonban igen. A keresetpótló kártérítést hátralékos járadékként ítélte meg, mert a felperes 2014. július 7-től elhelyezkedett. Rögzítette, hogy 2012. november 1-jétől 2014. július 7-ig a felperes 6 241 649 forint bruttóított átlagkeresetet realizálhatott volna. Ebből levonva a bruttó 466 846 forint baleseti táppénzt, az

alperesnél később megkeresett bruttó 2 042 048 forint munkabért és a bruttó álláskeresői járadék 144 000 forintos összegét, valamint a bruttó 190 282 forint utazási kiadást, a felperest 3 398 473 forint hátralékos kártérítési járadék illetve meg bruttó összegben.

[15] Az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján a felperest ért nem vagyoni hátrányokkal arányban állóként 3 000 000 forint nem vagyoni kártérítést ítelt meg.

[16] Az alperes fellebbezése folytán eljáró bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[17] A bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges körben lefolytatta, helyes tényállást állapított meg, és helyes a levont jogkövetkeztetése is.

[18] Megállapította, hogy a baleset oka az elsőfokú eljárásban tisztázást nyert. A felperes által a falécek felerősítéséhez használt szeg feje levált, és az behatolt a felperes szemébe. Azon körülmény vizsgálatára, hogy a szeg feje miért vált le, nem volt szükség. A szeg fejének a leválása ugyanis a munkáltató ellenőrzési körébe eső körülmény, mert ebbe a körbe tartoznak mindazok a körülmények, eszközök, energia, a munkavállalók magatartása, amelyeknek a

működésére a munkáltatónak a tevékenysége során befolyása van (Mt. 166-167. §-ához fűzött miniszteri indokolás). Az anyaghiba tehát olyan kockázat, amelynek következményeit a munkáltatónak viselnie kell egy esetleges munkabaleset bekövetkezése során. Azon körülményt, hogy a szeg feje levált, az alperes sem tette kétségessé, és más olyan okra sem hivatkozott, amely a baleset okozója lehetett. Hivatkozása esetén az alperes ezt bizonyíthatta volna. Ennek hiányában az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte a bizonyítékok vizsgálata során az alperes által a peren kívül beszerezett szakvéleményt, és nem volt szükséges munkavédelmi szakértő kirendelése sem.

[19] Az Mt. 167. §-a alapján a munkáltatót objektív felelősség terheli, és a munkavédelmi szabályok megtartottsága nem eredményezi a mentesülését figyelemmel arra, hogy a baleset az ellenőrzési körébe tartozó okból következett be. Erre tekintettel nincs szükség annak vizsgálatára sem, hogy a károkozó körülménnyel előre számolnia kellett-e, illetve az elhárítható volt-e.

[20] A Pp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperes bizonyította az őt ért kár összegét. A rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1)

bekezdésének megfelelően, okszerűen mérlegelte, és helytállóan döntött a felperes vagyoni és nem vagyoni kárigényéről a beszerzett könyvszakértői és orvos szakértői véleményre is tekintettel.

[21] Az elsőfokú bíróság által az azonnali hatályú felmondás jogellenessége tekintetében kifejtett indokokat is osztotta a törvényszék, megállapítva, hogy azt a fellebbezés indokolása nem is támadta.

[22] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a jogszabályoknak megfelelő, a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalát kérte.

[23] Álláspontja szerint az első fokon eljáró bíróság a tényállást helytelenül állapította meg, és a levont jogkövetkeztetése is jogszabálysértő, így azt jogsértően hagyta helyben a másodfokú bíróság. Kérte a perben korábban tett nyilatkozatai figyelembe vételét.

[24] Hivatkozása szerint az eljáró bíróságok álláspontja téves, miszerint a perbeli ügyben a munkáltatónak objektív felelőssége áll fenn. Az Mt. 166. § (1) bekezdéséből a munkáltató objektív felelőssége nem vezethető le. A

kártérítési felelősség mentesülési eseteit megállapító törvényi tényállásból viszont a vétkességi alapon álló munkáltatói felelősségre lehet következtetni [Mt. 166. § (2) bekezdés a) pont].

[25] Az Mt. 167. § (1) bekezdés második fordulata szerint nem kell a munkáltatónak megtérítenie azt a kárt, amellyel kapcsolatban bizonyítja, hogy bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható.

[26] A törvényi rendelkezésekben szereplő „bizonyítja” kifejezésből az következik, hogy a munkáltatói kártérítés jogalapjának megállapítása tekintetében az objektív felelősségi rendszer „áthajlik” a vétkességen alapuló, kimentést nagyobb részét lehetővé tevő felelősségi rendszerbe.

[27] A korábbi szabályozástól eltérően nem a működési kör, hanem az ellenőrzési kör vizsgálendő. A működési kör jogkérdés, az ellenőrzési kör megállapítása viszont szakmai, amelyre a bíróságnak nincs kompetenciája, az szakértői bizonyítást igényel. Ennek mellőzése a bíróságok részéről jogszabálysértő volt.

[28] A másodlagos felülvizsgálati kérelem indokaként hivatkozott az Mt. 166. § (2) bekezdése és 167. § (1)

bekezdése rendelkezéseire. Kiemelte, hogy a felperest dokumentáltan megfelelő balesetvédelmi oktatásban részesítette, az általa biztosított megfelelő védőszerelést a munkavállaló használta.

[29] A munkafolyamathoz biztosított szerszám, gép, és szög világszínvonalú. Az alperes nem számíthatott arra, hogy e termékek közül az egyik hibás lehet, és a használata balesetet okozhat. Nem várható el a munkáltatótól, hogy a munkafolyamatoknál használt több ezer szegyet egyenként megvizsgáljon, amely egyébként is laboratóriumi vizsgálatot igényelt volna. Az alperes ellenőrzési kötelezettségét is teljesítette, a felperest megfelelő munkaeszközökkel látta el, nem kellett azzal számolnia, hogy a károkozó körülmény bekövetkezik, és semmi jele nem volt annak, hogy a károkozást valamely többletvegyenységgel kellene elhárítania.

[30] Az MK 29. számú állásfoglalást figyelembe véve, az ellenőrzési kör szűkebb kategória, mint a működési kör, ezért sem alkalmazható korlátozás nélkül az objektív felelősség elve.

[31] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban történő fenntartására irányult.

[32] Álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem nem felelt meg a Pp. 272. § (2) bekezdésének. Az alperes elmulasztotta megjelölni a jogszabályhelyet, amely az érvelése alapján a Pp. 206. §-a lenne. A munkaviszony jogellenes megszüntetésével összefüggő marasztalás vonatkozásában a felülvizsgálati kérelem érvelést nem tartalmaz.

[33] A munkáltató kárfelelősségének fennállása vonatkozásában az eljáró bíróságok a jogszabályok helyes alkalmazásával jogszerű döntést hoztak.

[34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[35] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

[36] A Kúria a törvényszék ítéletét csak a felülvizsgálati kérelemben előadott, a megsértett jogszabályhely pontos megjelölését is tartalmazó érvelésre tekintettel vizsgálhatta felül [Pp. 272. § (2) bekezdés, 275. § (2) bekezdés].

[37] Az alperes a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő „egészbeni” hatályon kívül helyezését indítványozta, a munkaviszony jogellenes megszüntetésével összefüggésben hozott elsőfokú ítéleti döntést helybenhagyó rendelkezés vonatkozásában azonban érvelést a kérelem

nem tartalmazott. Ezért e kereseti kérelem vonatkozásában hozott marasztaló rendelkezés felülvizsgálatára nem kerülhetett sor [Pp. 272. § (2) bekezdés].

[38] Az alperes az érvelésében ugyan előadta, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékokat jogsértően értékelték, és levont jogkövetkeztetésük ezért jogellenes, de a Pp. 206. § (1) bekezdését jogszabálysértésként nem jelölte meg. Ezért a Kúria csak azt vizsgálhatta, hogy a megállapított tényállásból a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Mt. 166. § (1) bekezdése, (2) bekezdés a) pontja, 167. § (1) bekezdése alapján helyes jogkövetkeztetést vontak-e le.

[39] A felülvizsgálati eljárásban is irányadó - az alperes által sem vitatott - tényállás szerint a felperes egészségkárosodását (jobb szeme sérülését) a munkafolyamat során használt szög levált feje okozta. A baleset a felperest tehát munkavégzés során, azaz a munkaviszonyával összefüggésben érte. Az ezzel okozott kárért az Mt. 166. § (1) bekezdése alapján a munkáltató kárfelelőssége fennáll. E rendelkezés szerint ugyanis a munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt. A jogi szabályozás szerint tehát a munkaviszonnyal összefüggésben bekövetkezett - a jogellenességet önmagában megalapozó -

kárért fennálló kárfelelősség megállapításához a károsultnak a károkozó vétkességét nem kell bizonyítania.

[40] A munkáltató kárfelelősség alóli mentesülésénél azonban a törvény olyan kimentési okokat határoz meg, amelyek a felróhatóság érvényesülését biztosítják.

[41] Az alperes munkáltató az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt kimentési okra hivatkozott. Ezen jogszabály alapján akkor mentesül a kárfelelősség alól a munkáltató, ha az ott nevesített feltételek együttesen állnak fenn, vagyis a kárt ellenőrzési körön kívül eső, egyben olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia, és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy a kárt elhárítsa. Az eljáró bíróságok azt helytállóan emelték ki, hogy amennyiben a károkozó körülmény a munkáltató ellenőrzési körén belül esik, akkor már a körülmény előreláthatóságát, illetve elkerülését és a kár elháríthatóságát nem kell vizsgálni. Ezért jogszerűen indultak ki elsődlegesen abból, hogy a károkozó körülmény a munkáltató ellenőrzési körén kívül esik-e.

[42] Az ellenőrzési kör arra a körre szorítja a munkáltató kártérítési felelősségét, amelyben lehetősége, egyben kötelezettsége is a károk megelőzése érdekében szükséges

intézkedések megtétele. Az ellenőrzési körön minden olyan objektív tényt és körülményt érteni kell, amelynek alakítására bármilyen lehetősége volt a munkáltatónak. Az ellenőrzési és a működési kör között átfedés is lehet, azonban a működési körbe azok a körülmények is bele tartozhatnak, amelyekre a munkáltatónak még közvetett ráhatása sincs.

[43] A perbeli esetben a bíróságok megalapozatlanul szűkítették le az ellenőrzési kör vizsgálatát arra, hogy a levált szögfej okozta a szemsérülést, és nem tulajdonítottak jelentőséget az adott balesethez vezető munkafolyamatnak. A munkamódszer megválasztása, ahhoz a megfelelő munkaeszköz, anyag, munkavállalói létszám és szakismeret biztosítása ugyanis a munkáltató kötelezettsége, tehát arra befolyása van. Adott esetben mindezek (az adott, faléc fémhez erősítését jelentő munkaművelet veszélyessége, az ehhez használt szög és munkaeszköz, védőfelszerelés megfelelése) feltárása lett volna szükséges az ellenőrzési kör megállapításához. Ezek vizsgálata nélkül nem lehet állást foglalni arról, hogy a szögfej leválására a munkáltatónak volt-e ráhatása. A kimentési ok fennállásának bizonyításától az erre hivatkozó alperes nem volt elzárható, ezért jogellenesen mellőzték az eljáró bíróságok erre vonatkozó bizonyítási

indítványai teljesítését, valamint a csatolt szakértői vélemény értékelését.

[44] A megismételt eljárásban az alperes által indítványozott bizonyítás lefolytatásának eredményeként azonban nemcsak arról kell állást foglalni, hogy a kárt ellenőrzési körön kívül eső körülmény okozta-e, hanem arról is, hogy e körülménnyel a munkáltatónak nem kellett számolnia, és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy a kárt elhárítsa. Az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt előrelátás és elvárhatóság hiánya nem a kárra, hanem a károkozó körülményre vonatkozik.

[45] A felperes a 2014. február 4-től 2014. július 6-ig tartó időszakban elmaradt jövedelemre a jogellenes azonnali hatályú felmondás következményeként jogszerűen tarthat igényt az Mt. 82. § (1) és (2) bekezdése alapján, míg a végkielégítésre a 82. § (3) bekezdés a) pontjára tekintettel. Az elmaradt jövedelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság azonban a peresített teljes időszakra egy összegben számolta a jövedelempótló kártérítési járadékot. Ezért azt a Kúria az igazságügyi könyvszakértői vélemény alapján az elsőfokú ítéletben kifejtett érvelésre tekintettel számította az azonnali

hatályú felmondás közlésétől a felperes elhelyezkedéséig terjedő időtartamra. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében ugyanis az összegszerűségre és a számításra vonatkozóan nem nyilatkozott, a jogellenes jogviszony megszüntetése miatt járó elmaradt jövedelem vonatkozásában az elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős döntést érvelésében nem vitatta.

[46] A felperes 2014. februártól 2014. július 7-ig a könyvszakértői vélemény táblázata alapján 1 577 566 forint bruttósított átlagkeresetre tett volna szert (5 x 303 755 Ft + 58 791 Ft). Ugyanezen időszakban kapott az alperesnél 5459 forint bruttó keresetet, továbbá álláskeresési járadékot, amelynek bruttósított összege 144 000 forint. Megtérült tehát a felperesnél 149 459 forint. Levonásba kell helyezni az elsőfokú ítélet érvelése szerint az Mt. 172. § (1) bekezdés d) pontja alapján a megtakarított kiadásként felmerülő utazással kapcsolatos költség bruttó értékét, amely a szakvélemény táblázata szerint 2014. február hónapban szja-val bruttósítva 22 164 forint. Az elérhető 1 577 566 forint bruttósított átlagkeresetből levonásba kell helyezni a 149 459 forint megkeresett bért és bruttósított álláskeresési járadékot, valamint a 22 164 forint utazási költséget,

összesen 171 623 forintot. Ezért a felperest 2014. február 4-től 2014. július 6-ig 1 405 943 forint bruttó összegű jövedelempótló kártérítés illeti meg, valamint a 303 755 forint végkielégítés az azonnali hatályú felmondás jogellenessége folytán.

[47] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletnek azon rendelkezését, amellyel a jogviszony jogellenes megszűntetése miatt járó 1 405 943 forint jövedelempótló kártérítés és 303 755 forint végkielégítés összegét meghaladó marasztaló rendelkezést helybenhagyta, az elsőfokú ítélet e döntésére, valamint a perköltségre és az illetékvisselésre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a munkabalesettel összefüggésben előterjesztett kártérítési igény vonatkozásában új eljárásra és új határozat hozatalára utasította a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján. Az azonnali hatályú felmondás jogkövetkezményeként megítélt 1 405 943 forint jövedelempótló kártérítés összege és végkielégítés vonatkozásában a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, a kártérítési járadék után fizetendő kamatfizetés elsőfokú ítéletben meghatározott középárányos

időpontját 2014. április 21-re változtatta. (Kúria Mfv. I. 10.419/2015.)

EBH2016. M.9.

Munkabaleset esetén a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy a kár az ellenőrzési körén kívül eső körülmény miatt következett be, amellyel nem kellett számolnia, és nem volt elvárható a káresemény elkerülése vagy elhárítása, illetve hogy a baleset oka kizárólag a munkavállaló magatartásában keresendő. Önmagában tehát a munkáltató telephelyén kívül végzett munka vagy szolgáltatás ellátása nem eredményezi a kár ellenőrzési körén kívüli bekövetkeztét [2012. évi I. tv. 166. §, 167. §, 1993. évi XCIII. tv. 2. § (2) bek., 54. § (1) bek.].

[1] A felperes - rövid időtartamú megszakítással - 1986-tól állt az alperes alkalmazásában, kezdetben betanított, majd 1998-tól szakképzett kéményseprőként. A munkaköri leírása rögzítette, hogy a munkavégzése során betartja a kéményseprő-ipari közszolgáltatásra vonatkozó előírásokat

és az igazgatói utasításokat. Évente munkavédelmi oktatáson vett részt, utoljára 2012. szeptember 26-án. N. T. munkabiztonsági szaktanácsadó az oktatás tárgyává tette egyebek mellett a kéményseprő-ipari tevékenység kockázati tényezői és veszélyforrásai, valamint a biztonságtechnikai előírások ismertetését.

[2] A felperes 2012. október 10-én kéménytisztítási feladatokat végzett sormunkaként önálló jelleggel. A H. alatti ingatlanban a munkálatok elvégzésekor B.-né R. E. ingatlantulajdonos tartózkodott. A felperes a lakáson belül található padlásfeljáróhoz ment, ahol már a házilagos készítésű, egyágú falétra elő volt készítve a falnak támasztva. A helyiség laminált lappal volt burkolva, a létrán csúszásgátló vagy kiakasztó nem volt. A felperes - állítása szerint - megkérte a jelenlévő B.-né R. E. ingatlantulajdonost arra, hogy a létrát támassa meg, ő pedig elindult a létrán a kéménytisztításhoz szükséges eszközökkel a padlás irányába. Ennek ajtaját kinyitotta, az eszközt feltette, majd a padlásra lépett volna, amikor a létra kicsúszott alóla és kb. 3 méter magasságból a talajra zuhant. B.-né R. E. ekkor a szinteltolással alacsonyabb szinten, a padlásfeljárótól több méterre lévő konyha ajtajában tartózkodott.

[3] Az orvosi vizsgálat a felperesnél a bal láb sarok- és lábszárcsontjának törését állapította meg, az alperes mint társadalombiztosítási kifizetőhely határozatával a balesetet üzemi balesetként ismerte el.

[4] A felperes a keresetében a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - a balesettel összefüggésben - vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényt terjesztett elő.

[5] A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt a 2012. évi I. törvény (Mt.) 166. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakra, valamint a 167. § (1) és (2) bekezdésére.

[7] Rögzítette, hogy a törvény a munkáltató úgynevezett objektív felelősségét határozza meg a munkavállalónak okozott kár megtérítése jogalapjaként. Ennek lényege, hogy a károsultat nem terheli a vétkes magatartás bizonyítása. A jogszabály azonban kimentési okokat határoz meg. Ezek jellemzője a káresemény elháríthatatlansága, a károkozó tevékenységi körétől távol álló külső ok miatti bekövetkezése, és az Mt. értelmében az előreláthatóság hiánya. A bizonyítási kötelezettség a munkáltatót terheli.

[8] A perben nem volt vitatott tény, hogy a felperes kéményseprő szakmunkás végzettséggel rendelkezik. A képesítésének megszerzése során tananyagként kellett megismernie a kéményseprő-ipari szakmunkások részére készített tankönyvnek a létrák biztonságos használatára vonatkozó részét, így tudatában kellett lennie annak, hogy a munkavégzése során a létrákat csak kellően stabil, szilárd alapon lehet felállítani a megfelelő dőlésszögben, kifejezetten a létra kicsúszásának megelőzése érdekében. Az alperes által évente megtartott munkavédelmi oktatás tematikája ugyancsak ismert volt a felperes előtt. Ennek része volt a biztonságtechnikai előírások, köztük a létrák biztonságos állapotáról, stabilitásáról, a kicsúszás veszélyének elhárításáról szóló előírások ismertetése.

[9] A kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 27/1996. (X. 30.) BM rendelet kiemeli, hogy ellenőrizni kell a biztonságos munkavégzés helyi feltételeit, így a létra állapotát. A felperes személyes előadásában maga is elismerte, hogy a munkavégzés helyén ez az ellenőrzési kötelezettség a kéményseprő feladata.

[10] A bíróság ítéletében utalt az Mt. 52. §-ában, illetve az 54. §-ában foglaltakra. Ezzel összefüggésben rögzítette, hogy az

alperes által csatolt munkavédelmi oktatási tematika magában foglalja, miszerint a munkavállaló jogosult és köteles a munkavégzést megtagadni, ha a kiadott feladat végrehajtása saját, vagy mások testi épségét vagy egészségét közvetlenül, súlyosan veszélyeztetné. A felperes olyan írásbeli nyilatkozatot tett, amely szerint több évtizedes tapasztalattal rendelkező kéményseprő szakmunkásként fel tudta mérni a veszélyeket, maga is korábban több alkalommal megtagadta a munkavégzést a biztonságos munkavégzés feltételeinek hiányában.

[11] B.-né R. E. tanú - a perrel érintett ingatlan tulajdonosa - vallomásában vitatta a felperes személyes előadását, és úgy nyilatkozott, hogy a létrát nem támasztotta, ezt nem is vállalta, és a felperes kérésére sem tett volna annak eleget. Jóval távolabb állt a létrától, amikor a felperes felment rajta. Amennyiben a felperes kellő körültekintéssel járt volna el, mindenképpen észlelte volna, ha a tanú már nem fogja a létrát. A felperes személyes előadását a tekintetben, hogy a tanú a létrát legalább a munkavégzés megkezdésekor megtámasztotta volna, semmilyen bizonyíték nem igazolta.

[12] Az alperes ellenőrzési körébe eső, azonban elháríthatatlan, és előre nem látható ok vezetett a balesethez.

A munkáltatótól nem volt elvárható, hogy minden egyes munkavégzési helyen tájékozódjon a kéményseprő-ipari szolgáltatás elvégzésének konkrét feltételeiről.

[13] A bíróság megállapította, hogy a munkáltató részéről elháríthatatlan volt az a vétkes felperesi magatartás, amely kifejezetten ok-okozati összefüggésben állt a bekövetkezett balesettel. A felperes a rá irányadó technológiai előírásokat, óvórendszabályokat nem tartotta be. Az eljárás során nem sikerült bizonyítania, hogy a munkáltató elvárta, vagy utasította volna az előírásokkal, óvórendszabályokkal ellentétes munkavégzésre.

[14] A bíróság mellőzte a munkavédelmi igazságügyi szakértő kirendelésére irányuló felperesi indítványt figyelemmel arra, hogy nincs olyan szakkérdés, amely eldöntéséhez erre szükség lenne. A bíróság által megállapított tényállás alapján egyértelmű a felperes balesetéhez vezető ok-okozati láncolat.

[15] A felperes fellebbezése folytán eljáró bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[16] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a felperes a munkáltató ellenőrzési körén kívül végezte a

munkáját, és a létra munkavégzésre való alkalmasságáról, a tulajdonos megfelelő közreműködéséről neki kellett döntenie.

[17] Az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott az Mt. 166. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra, és helytálló volt az abból levont jogi következtetése is. A perbeli esetben a baleset lakossági szolgáltatás során, az ügyfél lakásán következett be a munkáltató ellenőrzési körén kívül, a körülmények ellenőrzése a felperes feladata volt. Kéményseprő szakmunkás végzettséggel rendelkezett, a baleset idején hatályban volt technológiai utasítás sormunka elvégzésekor pedig a kéményseprő szakmunkás ellenőrzési körébe utalta a biztonságos munkavégzés helyi feltételeinek ellenőrzését, vizsgálatát.

[18] A baleset időpontjában hatályban volt 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 18. § (1) bekezdés a) pontja rendelkezett arról, hogy az ingatlan tulajdonosa köteles a közszolgáltatás ellátásához szükséges helyi előfeltételeket biztosítani. Ezek valóban nem voltak biztonságosak, de a munkavállalónak ezt fel kellett volna ismernie, hiszen kizárólag számára állt fenn ennek lehetősége.

[19] Ellentét mutatkozott az ingatlan tulajdonosa és a baleset sérültje előadása között abban a tekintetben, hogy a létrát a

tulajdonosnak tartania kellett-e vagy sem, illetőleg ebben megállapodtak-e. Ez olyan ellentmondás, amely továbbiakban sem oldható fel, hiszen két, egymással ellentétes állítás áll szemben egymással, további tanú nem volt jelen. Ez tényállásbeli kérdés, és nem szakértőre tartozó. Nincs olyan szabály sem, amely szerint a munkáltató felelne az ügyfelek magatartásáért.

[20] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogszabályoknak megfelelő közbenső ítélet meghozatalát kérte. Jogszabálysértésként a Pp. 206. §-ának (1) bekezdését, 221. §-ának (1) bekezdését, 177. §-ának (1) bekezdését, valamint az Mt. 166. §-ának (1) és (2) bekezdését, továbbá az 1993. évi XCIII. törvény 2. §-ának (2) bekezdését, és 54. §-ának (1) bekezdését jelölte meg.

[21] Álláspontja szerint a felperes egyetlen alkalommal sem állította, hogy a létra biztonságos volt, és azt, hogy ezt ő ne ismerte volna fel. A bíróságok indokolásukban mégis kizárólag erre helyezték a hangsúlyt és arra, hogy a felperesnek észlelnie kellett volna ezt, és megtagadnia a munkavégzést.

[22] Iratellenes az indokolás, mivel meghallgatták N. K. tanút, az alperes kirendeltségvezetőjét, aki vallomásában

részletesen előadta, hogy az ügyfél bevonható a létra támasztásába. Azt is vallotta, hogy a helyszínen a létra stabilitása és épsége rendben volt, és ha a szolgáltatást igénybe vevő megtámasztja a létrát, akkor a munkafeladat balesetmentesen elvégezhető lett volna.

[23] A bíróságok a tényállás feltárását nem végezték el a felperes bizonyítási indítványa ellenére. A munkaügyi szakértői bizonyítás nemcsak az ellentmondások esetleges feltárására irányult. Elfogadva, hogy a felperesen van a bizonyítási teher (amit egyébként ő vitatott), jogellenes, hogy ezt a bizonyítási lehetőséget tőle megtagadták.

[24] Egyik bíróság sem értékelte megfelelően azt, hogy az alperes még a munkavédelmi oktatásokon is arra tanította a munkavállalóit, hogy az ingatlan tulajdonosai bevonhatóak a feladatok ellátásába, különösen akkor, ha a létrát meg kell támasztani. Az alperes számára az is ismert volt, hogy a kiadott utasítások csak ön- és közveszély mellett végezhetőek el.

[25] N. T., az alperes munkavédelmi tanácsadója is állította, hogy a lakosságnál lévő létrák nagyon kevés százaléka felel meg az előírásoknak.

[26] Mind az első-, mind a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta annak értékelését, hogy a biztonságos munkavégzésről való döntést az alperes a munkavállalóra bízta, és annak következményei alól is mentesül.

[27] A felperes álláspontja szerint az alperes kellő munkaszervezéssel, irányítással a kárveszélyt csökkenthette volna például úgy, hogy a munkavállalók esetleges munkamegtagadás feltételeire, a munkavállalók ezzel kapcsolatos döntési körülményeinek rögzítésére egyértelmű írásos dokumentumot bocsát ki. Az is szakkérdés lenne, hogy a feladat egy emberrel ellátható-e egyáltalán adott körülmények ismeretében, vagy szükség lenne legalább két munkavállaló kirendelésére. Szakkérdés annak eldöntése is, hogy magasban végzett munkának minősül-e a kéménnytisztítás, és ehhez milyen védőeszközt kell biztosítani.

[28] A felperest üzemi baleset érte, így a felelősség alól az alperesnek kell magát kimentenie. Az ítélet a jogszabály helyes idézését követően a bizonyítási teher elosztására azt tartalmazza, hogy ezen kötelezettség a munkáltatónál van. Jelentősége van annak, kinek a terhére értékelendő az, hogy nem tisztázható, miszerint a felperes a számára adott és előírt

alperesi oktatás szerint járt-e el, és felkérte-e a háztulajdonost a létra kitámasztására vagy sem. A bíróság a bizonyítatlanságot a felperes terhére értékelte, mintha neki kellene azt bizonyítania, hogy a kárt a saját elháríthatatlan magatartása idézte elő, és nem az alperesnek kell magát kimentenie.

[29] Nem azt kell kizárólag vizsgálni, hogy a baleset hogyan következett be és az adott helyszínen mi történt, hanem a veszélyhelyzetről való tudomást, amelyre vonatkozó ellentmondást az alperes nem oldott fel.

[30] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

[31] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

[32] Az Mt. 166. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján a munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt. Mentese a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy azt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy a kárt elhárítsa,

illetve a kárt kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

[33] A fenti jogszabályi rendelkezésből következően tehát a munkáltató kártérítési felelőssége továbbra is objektív jellegű azzal, hogy lehetősége van a mentesülésre bizonyos feltételek bizonyítottsága esetén. A felelősség megállapíthatóságának az a feltétele, hogy bizonyított legyen a károkozó magatartás, a kár, és az ezek közötti okozati összefüggés. A munkáltató károkozó magatartása olyan Mt.-ben vagy egyéb jogszabályban előírt kötelezettség megszegését vagy elmulasztását jelenti, amely a károsodás közvetlen kiváltó oka lehet. Ilyen például a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) megsértése. Ezt azonban a munkavállaló nem köteles bizonyítani, az Mt. 166. §-ának (1) bekezdése a felelősség feltételeként ugyanis csak a munkaviszonnyal fennálló összefüggést rögzíti.

[34] A jelen esetben a felek között nem volt vitatott, hogy a felperest a munkaviszonya során, munkavégzése közben érte baleset, annak munkahelyi jellegét az alperes maga sem vonta kétségbe. A továbbiakban az alperesnek kellett igazolni - mint mentesülési feltételt -, hogy a kár ellenőrzési körén kívül eső körülmény miatt következett be, amellyel nem kellett

számolnia, és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy elhárítsa, illetve hogy a baleset oka kizárólag a munkavállaló magatartásában keresendő.

[35] Az Mvt. 2. § (2)-(3) bekezdésében az alapelvek között rögzíti, hogy a munkáltató felelős az egészséget nem veszélyeztető, és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításáért. A munkavállalók munkavédelmi kötelezettségei nem érintik a munkáltató felelősségét. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósulásának módját - a jogszabályok és a szabályok keretein belül - a munkáltató határozza meg. Ugyanezen törvény 54. §-ának (7) bekezdés a) és c) pontja pedig úgy rendelkezik, hogy az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles a szükséges utasításokat és tájékoztatást a munkavégzést megelőzően a munkavállalónak megadni, és a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve az azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközöket biztosítani.

[36] Ezen rendelkezésekkel összhangban áll a perbeli időben hatályos 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 18. §-ának (1) bekezdése - amely a jelen ügyben irányadóan is - rögzíti, hogy a kéményseprő-ipari szolgáltatás igénybevétele során a tulajdonos kötelezettsége a szolgáltatás ellátásához szükséges helyi előfeltételeket biztosítani, így különösen az érintett helyiségekbe való bejutás lehetőségéről gondoskodni. Nem írja elő a jogszabály sem azt, hogy biztonságos, balesetmentes munkavégzést lehetővé tevő létrát kell a kéményseprő részére biztosítani, sem pedig azt, hogy a munkaművelet során közre kell működnie.

[37] Ezzel szemben a rendelet 16. §-ának (1)-(3) bekezdése - összhangban az Mvt. hivatkozott előírásaival - azt rögzíti, hogy a szolgáltató kötelessége, hogy a feladat szabályszerű ellátásával arányban álló és képzettségű szakemberrel rendelkezzen, akinek a tevékenység elvégzéséhez megfelelő eszközt és védőfelszerelést biztosít.

[38] Jelen esetben csupán annyi volt ítéleti bizonyossággal megállapítható, hogy a munkáltató balesetvédelmi oktatást tartott, ahol a munkavállaló kötelességévé tette az ügyfelek által biztosított eszköz (létra) műszaki állapotának ellenőrzését, illetve felhívta őket a segítségük szükség szerinti

igénybevételére. A rendelkezésre álló adatok alapján az azonban nem volt rögzíthető, hogy a kár olyan ellenőrzési körön kívül eső elháríthatatlan körülmény miatt következett be, amellyel a munkáltatónak nem kellett számolnia.

[39] I. A. műszaki igazgató maga adta elő, hogy „Az alperes tevékenységét érintően nagyon sok szabályozás van. Ha ezt mindet betartanánk szóról szóra, akkor a kéményseprő-szolgáltatás teljesen ellehetetlenülne. A szabályozás szerint például a kéményseprőnek az egyéb felszerelésen túl kétágú létrával kellene felszerelve járnia a szolgáltatást elvégezni”. M. Gy. I. ügyvezető igazgató tanúként vallotta, hogy „tapasztalatom az, hogy a lakosságnál lévő létrák állapota sajnos nem jó”. Ezt támasztotta alá N. T. munkavédelmi tanácsadó is, aki tanúkénti meghallgatása során állította, hogy „a lakosságnál lévő létrák nagyon kevés százalékban felelnek meg véleményem szerint az előírásoknak”.

[40] Mindebből következően a felek indítványainak megfelelően további bizonyítási eljárás lefolytatása szükséges annak tisztázása érdekében, hogy az Mvt. hivatkozott rendelkezéseire, és az ügyben irányadó 27/1996. (X. 30.) BM rendelet előírásaira figyelemmel a jogszabályoknak

megfelelően járt-e el az alperes; az ellenőrzési körén kívül eső külső helyszínen fennállt-e olyan körülmény, amelynek bekövetkezésével nem kellett számolnia, illetve megtette-e a szükséges intézkedéseket a baleset bekövetkezése, és így a kár elhárítása érdekében, vagyis megvalósulhattak-e a mentesülés feltételei.

[41] A felperes az eljárás során mindvégig indítványozta a szakértő kirendelését, amelyet az eljáró bíróságok annak ellenére mellőztek, hogy a tényállás tisztázása és az alperes felelősségének megállapítása érdekében az a fentiek miatt szükséges lehet. A szakértő feladata lehet annak megválaszolása, hogy a munkáltató elegendő személyzetet biztosított-e a munkafolyamat elvégzésére és megfelelő eszköz, illetve felszerelés állt-e a felperes rendelkezésére figyelemmel a már hivatkozott jogszabályokra is.

[42] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét, amely a munkaszerződés-módosítás érvénytelensége megállapítására irányuló keresetet elutasította, nem érintette, egyebekben azt hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően, a közigazgatási és munkaügyi bíróságot új eljárás

lefolytatására és új határozat hozatalára utasította [Pp. 275. § (4) bekezdés]. (Kúria, Mfv. I. 10.362/2015.)

Kúria Mfv. 10.579/2014/6.

Munkaügyben hozott határozat

Mfv. II.10.579/2014/6. szám

A Kúria XY ügyvéd által képviselt felperesnek a ZV ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon az y. szám alatt megindított és másodfokon a Balassagyarmati Törvényszék x. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán tárgyaláson kívül meghozta a következő

ítéletet:

A Kúria a Balassagyarmati Törvényszék x. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 5000 (ötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes az alperes alkalmazásában állt autóbusszvezető munkakörben. A munkáltató 2013. április 3-án kelt K.67/2013/2. számú határozatával a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 179. § (1) bekezdése, illetve az alperesnél hatályos Kollektív Szerződés 52/a. pontja alapján 150.000 forint kártérítés megfizetésére kötelezte a felperest. A határozat indokolásában rögzítette, hogy a felperes 2012. április 19-én munkavégzése során megrongálta a ... forgalmi rendszámú autóbusszt E. külterületén. A község előtt az autóbusszal egy hídon kellett áthaladnia, melyet a fél útszakaszon lezártak és csak egy nyomsávon lehetett közlekedni. Haladás közben az autóbussz rábillent a híd korlátjára és kitörött a középső ajtó mindkét üvege, s ezzel 260.151 forint kár keletkezett. A határozat megállapította, hogy a felperes nem az út- és látási viszonyoknak megfelelően közlekedett az autóbusszal. A felperes a felelősségét a balesetért nem ismerte el, s az ellen keresetet nyújtott be, az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4. M.147/2013/28. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Indokolásában kifejtette, hogy a széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapítható volt, hogy a kártérítési határozatban rögzített tényállás valós. A felperes és munkatársai is ismerték azt a tényt, hogy az Ecseg külterületén található híd felújítás alatt áll, azon félpályás útlezárás korlátozza a közlekedést, és a kátyús útburkolaton is át lehet hajtani autóbusszal is. Az útburkolattal és a félpályás útlezárással kapcsolatban műszaki, közlekedési akadály, károsodás veszélyt sem a felperes, sem az alperes más gépkocsivezetője - akik ebben az irányban közlekedtek - a munkáltató irányába nem jeleztek. A bizonyítékokat értékelve a bíróság megállapította, hogy a felperes nem az útviszonyoknak megfelelően vezette a gépjárművet, nem találta indokoltnak azonban a kártérítési határozat azon megállapítását, hogy a felperes nem a látási viszonyoknak megfelelően közlekedett. A felperes a hídon való áthaladással kapcsolatos műszaki és közlekedési nehézségeket jól ismerte, annak kockázatával tisztában volt. E körülményekről nem

tájékoztatta a munkáltatóját, a munkafeladat végrehajtását nem tagadta meg, így az általa okozott kárt köteles viselni.

Mivel az alperes bizonyította a kárt és annak összegét, továbbá a felperesi vétkes magatartás és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggést, a felperes keresetét elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék 15. Mf.20.253/2014/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira figyelemmel a Pp. 254. § (3) bekezdésére figyelemmel helybenhagyta.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben arra hivatkozott, hogy az sérti a Pp. 221. § (1) bekezdését, de érdemben sem helytálló, mivel az Mt. 179. §-ábaütközik.

Álláspontja szerint az ítélet sérti a Pp. 206. §-a szabályait is, mivel a bíróság a bizonyítás eredményét okszerűtlenül mérlegelte. Előadta, hogy nem bírt relevanciával az a körülmény, hogy a kátyúkat a menetlevélen nem jelezte, mivel a menetlevél nem áll okozati összefüggésben a bekövetkezett eredménnyel. A kérdéses útszakaszon a kátyúk ellenére is néhány nappal korábban gond nélkül áthajtott, s joggal bízhatott abban, hogy ez a cselekvés most sem okoz gondot. Kifogásolta, hogy a helyszínen nem vettek

fel semmilyen jegyzőkönyvet, nem tartottak helyszíni szemlét, és ebből az következik, hogy az alperes nem úgy járt el, ahogy általában elvárható lett volna. Bár az elsőfokú bíróság a terhére róttá azt, hogy nem bizonyította, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, az Mt. 179. § (2) bekezdése alapján azonban a bizonyítási teher a munkáltatón volt.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelem „elutasítását” kérte. Előadta, hogy a per során az Mt. 179. § (2) bekezdése alapján bizonyította a kárt és annak összecszerűségét, és megállapítható volt az okozati összefüggés a felperes nem megfelelő magatartása és kár bekövetkezése között. A felperes nem tett eleget az Mt. 152. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglalt tájékoztatási kötelezettségének és bár megtagadhatta volna veszély esetén a munkavégzést, ezt nem tette. Az autóbussz szélessége 2 méter 55 cm, míg a híd szélessége a félpályás útlezárás idején is minimum 2 méter 93 cm volt, és a balesetet megelőző napokban a perrel érintett autóbusszal összesen 13 alkalommal haladtak át a gépkocsivezetők anyagi károsodás nélkül. A meghallgatott tanúk egybehangzóan állították,

hogy kellő körültekintéssel balesetmentesen át lehetett haladni a hídon.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

Helytállóan hivatkozott a felperes felülvizsgálati kérelmében, hogy jogsértő az elsőfokú bíróság bizonyítási teherre vonatkozó megállapítása, mindez azonban az ügy érdemi eldöntésére nem hatott ki. Az Mt. 179. § (2) bekezdése szerint a munkáltatónak kellett bizonyítania, hogy a felperes magatartása nem volt megfelelő, az adott esetben nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes a perben ezt teljesítette.

A vétkességen alapuló általános felelősségi alakzat megállapításának négy feltétele van:

- a) a munkavállaló kötelezettségszegése,
- b) a munkavállaló vétkessége,
- c) a kár bekövetkezése és
- d) a munkavállaló magatartása és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggés.

Amennyiben valamely elemet nem sikerül bizonyítani a munkáltatónak, úgy nem áll fenn a munkavállaló kártérítési kötelezettsége.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta azt is, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékokat a Pp. 206. §-ába ütközően okszerűtlenül mérlegelték.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésekre jutottak-e.

A felülvizsgálati eljárásban, ha olyan eljárási szabálysértés nem történt, ami az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, a megtámadott határozatot hatályában fenn kell tartani. Nem állapítható meg eljárási szabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének (BH 1995.193., BH 1999.44., BH 2012.179., EBH 2013. M.4.).

A másodfokú bíróság által is irányadónak tekintett, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részletes magyarázatát adta annak, hogy mely bizonyítékok egybevetésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes kártérítési felelőssége feltételei fennállnak. E körben tett megállapításai nem voltak iratellenesek és logikai ellentmondást sem tartalmaztak. Nem jelenti a mérlegelés okszerűtlenségét, ha a bíróság egyes bizonyítékoknak másokkal szemben nagyobb jelentőséget tulajdonít, ha azt kellően indokolja (BH 2001.301.).

A bíróságok által elfogadott bizonyítékok alapján megállapítható volt, hogy az adott útszakaszon kellő körültekintéssel károsodás nélkül közlekedni lehetett. A

felperes ismerte az adott útszakaszt és a baleset bekövetkezése előtt a veszélyre nem hívta fel a munkáltató figyelmét, és a munkavégzést maga sem tagadta meg.

A felperesnek a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó kifogása alapján a felülmérlegelés tilalmára tekintettel a Pp. 206. § (1) bekezdése sérelmének megállapítására a fent kifejtettek szerint nem volt lehetőség.

A munkáltató bizonyította, hogy az Mt. 179. § (2) bekezdésében rögzített feltételek fennálltak, így jogszerűen került sor a kártérítési határozat kibocsátására.

A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a Pp. 254. § (3) bekezdésére utalva helyes indokainál fogva helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, így nem ütközött jogszabályi rendelkezésbe az, hogy ítélete indokolásában ennek részletesebb magyarázatát nem adta.

Míndezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. A felülvizsgálati eljárási illetéket a felperest megillető munkavállalói költségkedvezményre figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Tartalom

Jogszabályok.....	1
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről	1
1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról.....	25
2011. évi CXCIX. évi törvény a közszolgálati tisztviselőkről.....	26
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyairól	46
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.....	70
MK 30. szám.....	73
MK 29. szám.....	76
EBH2016. M.10.....	89
EBH2016. M.9.....	109
Kúria Mfv. 10.579/2014/6.	125